

Täysistunto

Torstai 22.11.2018 klo 16.00—19.08

Täysistunto alkoi klo 16.00. Täysistunto päättyi klo 19.08.

Puhetta johtivat toinen varapuhemies Tuula Haatainen (16.00—18.00) ja ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (18.00—19.08).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
pääministeri Juha Sipilä
valtiovarainministeri Petteri Orpo
kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen
opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen
asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen
ulkoministeri Timo Soini
puolustusministeri Jussi Niinistö
työministeri Jari Lindström
liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner
sisäministeri Kai Mykkänen
sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila
elinkeinoministeri Mika Lintilä
maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä
eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho
perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko
ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Anne-Mari Virolainen

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla olevalle ministerille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

Pöytäkirja PTK 119/2018 vp

2.1. Suullinen kysymys lapsistrategiasta (Joona Räsänen sd)

Suullinen kysymys SKT 187/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Edustaja Joona Räsänen.

Keskustelu

16.01 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Viime aikoina on puhuttu paljon lapsista, ja parhaillaan vietämme Lapsen oikeuksien viikkoa. Viime viikolla taas uusi väestöennuste kertoi meille, että Suomeen syntyy yhä vähemmän vauvoja ja moni syli jää vaille toivottua lasta. Näin pienen tyttären isänä tuntuu hyvältä, että oikeastaan kaikki puolueet ovat ottaneet nyt lasten asiat ja perheiden asiat vakavasti esille. Ne ovat niitä tulevaisuuskysymyksiä. Pelkkä puhe ei kuitenkaan riitä, vaan tarvitsemme konkreettisia tekoja täällä meiltä, jotka salissa olemme.

Arvoisa perheministeri, Suomi tarvitsee kokonaisvaltaisen lapsistrategian. Hallitus onkin käynnistänyt tänä vuonna oman valmistelutyönsä asian suhteen. Tätä työtä ei tehdä kuitenkaan parlamentaarisesti. Eikö olisi ollut järkevää, että näin merkittävässä asiassa, joka ulottuu vaalikausien yli ja koskee tärkeimpiä henkilöitä eli lapsia, oltaisiin lähdetty parlamentaarisesti liikenteeseen, oltaisiin kytketty kaikki puolueet tähän yhteiseen työhön mukaan?

16.02 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Räsänen, minulle teidän puheenvuoronne tärkein osa liittyi siihen, että oppositiopuolue sosiaalidemokraatit selvästi niin ikään tavoittelee Suomeen strategiaa, jolla tästä maasta tulisi pitkällä aikajänteellä lapsiystävällisempi ja perheiden kannalta monella tavoin kestävämpi. Se on tärkein tieto, että me nautimme laajaa poliittista yhteisymmärrystä tämän asian merkittävydestä ja myös sen hoidosta, ei niinkään lyhytjänteisillä vaalilupauksilla itse kultakin vaan laajasti sitoutumalla yhteiseen isompaan tavoitettiin.

Tuota strategiaa ei ole tarkoitettu tämän hallituksen strategiaksi. Tämä hallitus mandaatillaan laittoi liikkeelle sen valmistelun, ja sen pohjan on tarkoitus hyödyttää seuraavaa hallitusta. Meidän painopisteemme on ollut perhepalveluiden muutoksessa, josta erityisesti kerron mielelläni lisää. Lapsistrategia on jotakin enemmän. Ja mikäli tuota halutaan vahvistaa esimerkiksi parlamentaarisella kaikkien puolueiden tapaamisella, olemme yhteistyössä kollegaministeri [Puhemies koputtaa] Grahn-Laasosen kanssa tähän enemmän kuin valmiita.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

16.04 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jotta Suomi olisi todella maailman lapsiystävällisin maa, niin se vaatii monia uudistuksia liittyen vaikkapa perhevapaiden uudistamiseen, etenemiseen kohti maksutonta varhaiskasvatusta, kokonaiskoulupäivää, harrastustakuuta ja myös oppivelvollisuuden pidentämistä. Nämä ovat asioi-

Pöytäkirja PTK 119/2018 vp

ta, joihin me täällä salissa voimme suoraan vaikuttaa. Erityisen tärkeää on tässä ilmapiirisä muuttaa työmarkkinoilla vallitsevaa ilmapiiriä. Siinä keskeisessä roolissa on juuri perhevapaiden uudistaminen, joka tällä hallituskaudella valitettavasti jäi teiltä tekemättä.

Olisin kysynyt pääministeriltä. Arvoisa pääministeri, eilisessä EK:n vaalitentissä kaikki puolueet, te mukaan lukien, lupailivat aika mittavia panostuksia tämän perhevapaaudistuksen tekemiseen. Puhuitte muistaakseni 200 miljoonasta. Olisinkin kysynyt: Mihin ne rahat unohtuivat tällä kaudella, kun teillä kuitenkin rahaa riitti esimerkiksi moniin tehotto-miin verenkevennyksiin? Eikö tämä olisi pitänyt jo tällä kaudella hoitaa, kun nyt taas niin auliisti lupailaan, mitä tulevaisuudessa ollaan tekemässä?

16.05 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos talous olisi teidän jäljiltänne ollut kunnossa, niin olisimme pystyneet tekemään paljon muitakin asioita. [Naurua] Valitettavasti 100 000 työtöntä ja 6 miljardia vajaa valtiontalous eivät antaneet mahdollisuuksia tehdä niitä tarpeellisia uudistuksia, vaan ne pystytään tekemään seuraavalla kaudella, kun nyt talouden pohja on laitettu kuntoon, julkinen talous on suurin piirtein tasapainossa ensi kaudella. Nyt pystytään tekemään hyvä perhevapaaudistus, nyt pystytään tekemään hyvä sosiaaliturvan uudistus ja parantamaan perheiden asemaa, parantamaan perusturvaa. Se pystytään tekemään ensi kaudella, kun nyt asiat on laitettu kuntoon.

16.05 Sanna Marin sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä minä olen pahoillani tästä pääministerin ylimielisestä otteesta [Välihuutoja] tämän erittäin vakavan ja ison haasteen edessä, missä me olemme. Jokainen meistä on huolissaan siitä, että Suomeen syntyy liian vähän lapsia, ja huolissaan siitä, että meidän nuoret ihmiset kokevat, että he eivät voi syystä tai toisesta perhettä perustaa. Eikö meidän yhdessä pitäisi etsiä ratkaisuja, joilla me voimme luoda sellaisen ilmapiirin ja tulevaisuudennäkymän meidän nuorillemme, että he uskaltavat perustaa tähän maahan perheen?

Kun nuorilta on kysytty, mitkä ovat ne keskeiset syyt ja huolet, he ovat kertoneet, että keskeisimmät syyt ovat huolet omasta taloudesta, omasta toimeentulosta ja työmarkkinoiden näkymästä. Me tiedämme, että perhevapaaudistus on tehtävä, jotta naisten työmarkkina-asema paranee ja toimeentulo paranee ja perheillä on sitten myös parempi tulevaisuus edessään. Onko hallitus valmis tarttumaan tähän isoon kysymykseen jo nyt eikä siirtämään seuraavan hallituksen tehtäväksi tätäkin isoa uudistusta?

16.07 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdyn, edustaja Marin, teidän hyvin luomaanne tilannekuvaan siitä, millaisia syitä kenties löytyy taustalta siinä, että lapsilukumme on historiallisen alhainen, kun katsotaan tänä vuonna syntyviä vauvoja. Valitettavasti yksittäisenä vastauksena mikään ei taida riittää ratkaisemaan tätä tai kääntämään suuntaa. Tähän liittyy kaikki lähtien asenteista ja työelämäkysymyksistä aina perheiden etuuksiin ja ehkä maailman yleiseen epävarmuuteenkin asti.

Perhevapaaudistus, jota tämä hallitus yritti todeten kuitenkin vahvasti pohjalle sen, että hallituskauden alussa ydinpainopistevalinta oli perhepalveluissa, varhaiskasvatuksessa ja vaikkapa neuvola- ja lastensuojelupalveluiden yhteydessä tehtävässä uudistuksessa — silti strategisen hallitusohjelman puitteissa päätimme yrittää tätä, mutta pääministerin kuvaamalla tavalla talouden reunaehdot eivät sallineet uudistusta, josta olisi voinut olla täysin

Pöytäkirja PTK 119/2018 vp

vakuuttunut, että se olisi ollut erityisesti pienituloisten perheiden kannalta parempi. Siksi myös kaikkien puolueiden, jotka valmistautuvat nyt keskusteluun ja tuleviin vaaleihin, on syytä hallitusneuvotteluihin liittyen muistaa, [Puhemies koputtaa] että laskelmissa siitä, mitä perhevapaaudistus [Puhemies: Aika!] maksaa, on hyvä huomioida myös varhaiskasvatukseen liittyvät kustannukset. Se oli yksi keskeinen seikka tämän uudistuksen valmistelussa.

16.08 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Päättäjät tekevät päätöksiä, jotka vievät lapsen pesuveden mukana. Espoossa nuijitaan juuri budjettia, jossa heikennetään Espoo-lisää eli se poistetaan lapsiperheiltä, joilla on 2—3-vuotisia lapsia. Tällaiset leikkaukset ovat kohtuuttomia, [Välihuuto oikealta] ja ilmoitan jo tässä nyt, että perussuomalaiset eivät tällaista kannata.

Arvoisa puhemies! Kysyn teiltä: Millä tavalla voimme kannustaa perheitä siihen, että he oikeasti tekisivät lapsia? Sote-uudistus muun muassa vie juuri sieltä työpaikkoja, naisvaltaisilta aloilta, sen ovat asiantuntijat meille kertoneet. Oletteko te samaa mieltä, että pätkätyöt lisääntyvät, määräaikaisuus lisääntyy ja vakituiset työsuhteet vähenevät? Kyllä työ on tärkeää, ja sehan myös kannustaa ihmisiä siihen, että lapsia syntyy.

Perhevapaaudistus on varmasti tärkeä, mutta perussuomalaisille erityisesti tärkeää on se, että vanhemmat ja perheet saavat myös jatkossa itse päättää, kuka hoitaa lapsen, kuka jää kotiin hoitamaan. Oletteko kanssamme samaa mieltä: saavatko perheet jatkossakin [Puhemies koputtaa] itse päättää nämä tärkeät asiat?

16.09 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä keskustelu lähti liikkeelle lapsistrategiaan liittyvästä valmistelusta, johon kutsun lämpimästi mukaan kaikkia puolueita, sekä julkiseen keskusteluun että siihen ajatteluun, joka lähtee niistä lähtökohdista, että kaikki lasten elämässä ei liity vain kouluun ja päiväkotiin tai sote-palveluihin vaan tämä liittyy yhteiskunnan kuvaan laajemminkin lapsiystävällisyydestä. Osana tuota työtä, yhteistyötä opetusministeriön kanssa, kun olemme yhdessä vastuussa tästä valmistelusta, vahva lähtökohta on tieteseen ja tutkimukseen perustuva näyttö, ja yksi osa tätä on juuri se, mitkä voisivat olla niitä yksittäisiä syitä syntyvyyden aleneman taustalla. Tunnistamme jo nyt, että erityisesti esimerkiksi työelämän epävarmuus ja joustamattomuus ovat niitä seikkoja. Ne tietenkin kannustavat perhevapaaudistusta väistämättä sellaisille suunnille, joissa nämä reunaehdot täyttyisivät, jos tavoitteena on syntyvyyden lisääminen — tunnustamme kuitenkin, että tavoitteet tuntuvat meillä kaikilla liittyvän myös tasa-arvo- ja työelämäkysymyksiin. [Puhemies koputtaa] Toinen ulottuvuus on [Puhemies: Aika!] lapsiperheköyhyys. Isoin aukko toteutuneen ja toivelapsiluvun välillä on pienituloisissa perheissä.

16.10 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lapsen oikeuksien viikon teema on osallisuus. Jokainen lapsi haluaa olla mukana ryhmässä, olla rakastettu ja pidetty. Mutta niiden lasten määrä, joilla ei ole yhtään ystävää, kasvaa koko ajan — yksinäisyys yhteiskunnassamme kasvaa.

Tiistaina keskustelimme liikuntapolitiikasta ja siitä, että jokaiselle lapselle pitää taata harrastus. Se on yksi tärkeä kysymys. Mutta on paljon muitakin, meidän rakenteissa ja meidän poislähtettämisen kulttuurissa ja siinä, että lapsiperheköyhyys kasvaa.

Pöytäkirja PTK 119/2018 vp

Mitä hallitus tekee tämän yksinäisyyden vähentämiseksi? Tämä yksinäisyys on niin vaarallista sekä terveydelle että henkiselle kehitykselle.

16.11 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos tärkeästä aiheesta tänään. Juuri näin kuin edustaja totesi: lasten kokemaa yksinäisyyttä on edelleen valitettavan yleistä. Se on yksi kiusaamisen muoto, että jää yksin. Näitä lapsia meidän pitäisi pystyä auttamaan. Varhaiskasvatuksessa on isot mahdollisuudet siihen, että voidaan opetella ryhmässä yhdessä kaveritaitoja ja sitä, että ketään ei jätetä yksin — se on yksi opetettava taito muiden taitojen joukossa. Ja aikuisella on aina vastuu siitä, että kukaan ryhmässä ei jää yksin, eli myöskin opettajankoulutuksella, niin kuin henkilöstön osaamisella tunnistaa näitä tilanteita, voidaan tehdä paljon. Harrastaminen on iso ja tärkeä asia, ja niitä harrastamisen esteitä pitää pystyä purkamaan matalalla kynnyksellä, niin että jokainen lapsi pääsee osallistumaan ja saa vähintäänkin yhden mieluisan harrastuksen omaan elämäänsä. Muun muassa tällaisista aineksista se lähtee. Mutta lopulta kuitenkin pitkälti kodin kasvatusvastuu, päiväkodeissa tehtävä työ, koulukiusaamisen torjuminen, harrastusmahdollisuudet — näistä asioista se on kiinni.

16.12 Katja Hänninen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Lapset ovat aarteemme, ja lapsissa on tulevaisuus. Näinhän me kaikki ajattelemme, ja uskon, että jokainen tässä salissa haluaa pitää lapsistamme mahdollisimman hyvää huolta ja turvata jokaiselle lapselle yhdenvertaiset mahdollisuudet turvalliseen ja hyvään elämään.

Kuitenkin tänäänkin, kun vietämme Lapsen oikeuksien viikkoa, miljoonat lapset kärsivät sotien ja väkivaltaisuuksien keskellä. Meillä Suomessakin moni lapsi elää köyhyydessä ja turvattomuudessa ja joutuu sen vuoksi luopumaan niin harrastuksistaan kuin pahimmillaan riittävästä ravinnosta. Usein köyhyys myös periytyy sukupolvelta toiselle ja aiheuttaa suuren syrjäytymisriskin. Yhdenkään lapsen ei pitäisi joutua kärsimään köyhyydestä tai turvattomuudesta. Arvoisa ministeri, kysynkin teiltä: Miten voi olla mahdollista, että rikkaassa Suomessa niin moni lapsi elää köyhyydessä? Mitä te aiotte konkreettisesti tehdä köyhyyden ja eriarvoisuuden kitkemiseksi? Aiotteko palauttaa subjektiivisen päivähoito-oikeuden ja perua lapsilisien indeksileikkaukset?

16.13 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysymys on aivan ytimessä. Me tiedostamme sen, että taloudellisesti niukka toimeentulo vaikuttaa lapsen elämään monin tavoin, ja me olemme nähneet kehityksen, joka on jatkunut usean vaalikauden aikana. Samaan tilanteeseen taloudellisesti heikon aseman kylkeen saattaa liittyä muita ongelmia perheen arjessa.

Yksittäisiin kysymyksiin vastaan, mitä olemme tehneet lapsiperheköyhyyden torjumiseksi: Liki 7 000 perhettä enemmän kuin ennen pääsi maksuttoman varhaiskasvatuksen piiriin. Lisäksi me olemme ensi vuoden alusta vahvistamassa kaikkein pienimpien vanhempainpäivärahojen euromäärää 80 eurolla kuussa ja — toisin kuin edellinen hallitus — me nostamme sen nyt työttömän peruspäivärahan tasolle.

Mitä tulee lapsilisiin, niin myönnän ja tunnistan, että leikkaus oli ikävä. Haluan kuitenkin kohtuullistaa ja tuoda mittakaavan sille: se leikkaus oli noin 1 prosentti lapsilisän suuruudesta kuussa tai vuositasolla.

Pöytäkirja PTK 119/2018 vp

16.15 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Saarikko, te paljon puhutte näistä talouden reunaehdoista. Eihän lapsilisäleikkaus ole ainoa, jonka te olette kohdistaneet lapsiperheisiin. [Vasemmalta: Indeksijäädytykset!] Etenkin on otettava huomioon, että pääministeri, joka itse asiassa aikaisemmin lehdessä sanoi, että hän olisi leikannut vähemmän, oli se, joka ennen vaaleja lupasi, että lapsiperheiltä etuuksista ei leikata senttiäkään, että tasoa ei leikata — mutta niin leikkasitte. Mutta nämä talouden reunaehdot tuntuvat olevan sellaisia, että niitä käytetään valikoiden. Talouden reunaehdot sanelevat sen, että lapsiperheiden verotusta kiristettiin, mutta kuitenkin ei ole talouden reunaehdoista huolta ollut, kun teitte apteekkarivähennyksen. Talouden reunaehdot sanelivat silloin, kun päivähoito-oikeutta rajattiin, mutta ne eivät olleet huolena silloin, kun metsänomistajille tehtiin erityinen veroetu, tai silloin, kun lapsilisää leikattiin. Mutta, arvoisa ministeri, jälleen te sanotte, että perhevapaita ei voinut toteuttaa [Puhemies koputtaa] johtuen talouden reunaehdoista. Esitittekö hallitukselle lisärahoitusta perhevapaiden toteuttamiseen, ja jos esititte, kuinka paljon?

16.16 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tietysti kipeä asia vaikeana talouden aikana joutua tekemään sellaisiakin ratkaisuja, jotka voivat näyttäytyä vaikkapa lapsiperheen arjessa euromääräisinä heikennyksinä. Haluan kuitenkin ja minusta on oikeudenmukaista kuvata nyt nämä mittasuhteet. Kuten mainitsin äsken, lapsilisiin liittyvä leikkaus oli noin 1 prosentti kaikesta siitä rahasta, mitä lapsilisinä kaikki suomalaiset perheet saavat. Lisäksi tämä hallitus päätyi korottamaan yksinhuoltajien osuutta lapsilisässä juuri siksi, että me tunnistamme ja tiedämme, että yhden vanhemman perheissä köyhyysriski on erityinen kysymys. Ja mitä tulee lapsiperheiden toimeentuloon, minusta tuntuu, edustaja Lindtman, että te hiukan tahallanne unohdatte, että kaikkein tärkein teko suomalaisten perheiden kannalta ovat ne 115 000 uutta työpaikkaa, joiden joukossa on erittäin monta äitiä ja isää. Ja vielä tärkeämpää tulevaisuuden lapsipolitiikkaa on se, että me emme elä yli varojemme sinun ja minun, meidän ja teidän, kaikkien meidän lasten varojen kustannuksella.

16.17 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan oikein, se on kaikkein tärkeintä, ja sen takia on käsittämätöntä, että juuri työttömien lapsilta te olette rahanneet päivähoito-oikeutta. Viestejä tulee ympäri Suomea, että niissä tilanteissa monet lapset näissä perheissä tarvitsisivat — he hyötyvät kaikkein eniten siitä — kokopäiväistä varhaiskasvatusta, ja juuri näille äideille ja isille pitäisi antaa täysi mahdollisuus hakea työtä.

Arvoisa puhemies! Ministeri Saarikko, te ette vastannut kysymykseen. Teidän talouden reunaehdonne ovat valikoivia. Aina kun pitäisi parantaa lapsiperheiden asemaa tai edes säästää heitä leikkauksilta, silloin teillä ei ole rahaa, mutta kun hyvätuloiset pyytävät uusia veroetuja, niin silloin rahaa löytyy. Nyt kysyn teiltä: esitittekö rahaa perhevapaiden uudistamiseen, ja jos esititte, niin kuinka paljon? Ministeri Saarikko, voisitteko vastata.

16.18 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kerrataan muistin virkistämiseksi, miten uudistus perhevapaiden osalta viime syksynä lähti liikkeelle. Oli laaja yhteiskunnallinen tahto, että asia laitetaan kuntoon. Samassa yhteydessä liki kaikki puolueet ja tahot esittelivät omia mallejaan, kuinka monta kuukautta kukin vanhempi olisi kotona tai millä tavalla rajaisimme nykyisiä etuisuuksia.

Pöytäkirja PTK 119/2018 vp

Päädymme laskelmissa erittäin hyvässä yhteistyössä hallituksen sisällä ja myös vuorovai-
kutuksessa työmarkkinajärjestöjen kanssa varmaan noin pariinkymmeneen eri malliin sii-
tä, miten asiat voitaisiin toteuttaa, eikä sekään malli, joka viime kädessä oli ollut pöydällä
meillä, olisi ollut kustannusneutraali, niin kuin kuvaatte, vaan varhaiskasvatukseen tarvit-
tavat lisäpanostukset olisivat olleet merkittäviä.

Vaalikauden alkupuolella sovimme tämän hallituksen painopisteet. Vastaus kysymyk-
seen siitä, esitinkö: En siinä kohtaa esittänyt, totesin vain, että tämän hallituksen painopis-
te palveluiden parantamisesta on merkittävä arvovalinta. Ette kai tekään, edustaja Lindt-
man, pidä erityisen typeränä hankkeena parantaa suomalaista [Puhemies koputtaa] lasten-
suojelua?

16.19 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies!
Hallituksella on myös suuri vastuu siitä, minkälaista ilmapiiriä luodaan työmarkkinoille.
Meillä työmarkkinat ovat muuttuneet jo siten, että silpputyö on tullut jäädäkseen eikä kor-
keakoulutukseen välttämättä enää takaa pysyvää työpaikkaa. Tässä tilanteessa meidän po-
liitikkojen pitäisi tehdä kaikkemme, että loisimme turvaa työmarkkinoille, esimerkiksi so-
siaaliturvan tai työttömyysturvan muodossa. Kuitenkaan hallitus ei ole pystynyt edistä-
mään esimerkiksi silpputyöntekijöiden sosiaaliturvaa parantavaa yhdistelmävakuutusta.
Lisäksi täytyy luetella nämä heikennykset, irtisanomissuojan heikentäminen, aktiivimalli,
monenlaiset toimenpiteet, jotka ovat lisänneet ihmisten pelkoa siitä, että voi pudota koko-
naan ilman työttömyysturvaa, vaikka itse tekisi parhaansa. Esimerkiksi aktiivimalli on to-
distetusti lisännyt toimeentulotuen tarvetta, niiden perheiden määrää, jotka joutuvat tukeu-
tumaan toimeentulotukeen, kun työttömyysturvasta leikataan. Kuinka te vastaatte tähän
kritiikkiin, että te olette osaltanne huonontaneet [Puhemies koputtaa] työmarkkinoiden il-
mapiiriä?

16.20 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoi-
sa puhemies! Työmarkkinoista sinällään vastaa ministeri Lindström, mutta tulkitsin kysy-
myksenne liittyvän erityisesti perheisiin, miten tämä on vaikuttanut syntyvyyteen.

Ensinnäkin suomalaisesta keskusteluilmapiiristä vastaamme me kaikki tässä salissa, eri-
tyisen painokkaasti, joka ikinen.

Mitä tulee työmarkkinoiden epävarmuuteen, työn murros on totta, ja hallitus on tehnyt
parhaansa reagoidakseen siihen, mutta olemme myös ymmärtääkseni kaikki täällä salissa
yhdessä katsoneet, että isompi sosiaaliturvan kokonaisuudistus on parempi vaihtoehto, jos-
sa pystymme selkeästi huomioimaan kaikki erilaiset elämäntilanteet. Tunnistamme sen,
että työelämään liittyvä epävarmuus kaiken kaikkiaan on yksi keskeinen seikka, joka vai-
kuttaa perheellistymiseen ja haluun ja mahdollisuuteen hankkia lapsia. Mutta samalla pi-
tää tunnistaa, että kaikkein keskeisin seikka epävarmuuden vähentämisessä on työllisyy-
den nousu, koska silloin työpaikkoja on enemmän ja epävarmuutta vähemmän.

16.21 Mikaela Nylander r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Saarikko
peräänkuulutti tässä äsken perhevapaaudistusmallia, missä otetaan huomioon myös var-
haiskasvatus. Meillä on malli, joka sisältää kaikki nämä eri kohdat. Se on loppuun hiottu ja
valmis, ja sitä voidaan toteuttaa vaikkapa heti.

Mutta varsinaiseen kysymykseen. Tiedämme, että varhaiskasvatus on keskeisessä ase-
massa, ja tänä päivänä puhutaan paljon myös laadusta ja sisällöstä. Kuitenkin varhaiskas-

Pöytäkirja PTK 119/2018 vp

vatus on ainut osa opintopolusta, mistä ei löydy tiettyntyyppisiä palveluita perheiden ja kasvattajien tueksi. Esimerkiksi kuraattoreiden ja psykologien palvelut puuttuvat varhaiskasvatuksesta. Arvoisa hallitus, mitä aiotte tehdä tälle suurelle, kohtalokkaalle kysymykselle?

16.22 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Luulen, että tässä salissa vallitsee hyvä yhteisymmärrys siitä, että Suomeen tarvitaan perhevapaauudistus, joka tuo lapsiperheiden elämään joustoja ja vahvistaa työelämän ja vanhemmuuden tasa-arvoa ja edistää myöskin lasten osallistumista varhaiskasvatukseen, mistä tämä kysymys tarkemmin ottaen nousi.

Varhaiskasvatuksen osalta tällä kaudella on tehty erittäin merkittäviä asioita. Muun muassa uusi varhaiskasvatuslaki on voimassa, se nostaa päiväkotien laatua pitkällä aikavälillä, vahvistaa ammattilaisten koulutustasoa, ja käynnissä on maksuttoman varhaiskasvatuksen kokeilu 5-vuotiaille, jota laajennetaan. Meillä on maksuja alennettu varhaiskasvatuksessa, mikä on lisännyt varhaiskasvatukseen osallistumista. Ja myöskin — liittyen tähän kysymykseen tuesta — tällä hetkellä asiantuntijat työskentelevät varhaiskasvatuslain seuraavan vaiheen valmisteluksi, koska tavoitteena on, että saataisiin näitä tuen rakenteita vahvistettua myös varhaiskasvatuksessa. Samoin olemme tehneet hyvää yhteistyötä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa siinä, että on luotu tiiviimpiä yhteyksiä [Puhemies koputtaa] päiväkotien ja sosiaali- ja terveystalveluiden välille [Puhemies: Aika!] tuen varmistamiseksi.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Tämän sosiaalidemokraattisen eduskuntaryhmän viimeisen kysymyksen saa kysymyksen tekijä, edustaja Räsänen Joona.

16.24 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin tässä keskustelussa olemme hyvin jälleen kuulleet, perheiden asemaan liittyvät monet kysymykset. On selvää, että tarvitsemme lainsäädännön uudistuksia, joilla tehdään parempi perhevapaauudistus, ja toivon mukaan siihen tulevaisuudessa päästään. Tarvitsemme myös uudistuksia, mitkä liittyvät varhaiskasvatukseen, koulutukseen ja niin edelleen. Mutta sitten tämän lainsäädännön päälle tarvitsemme myös asenneilmapiirin muutosta. Sitä, että Suomi todella olisi myös lapsiystävällisempi yhteiskunta ihan kaikkien meidän arjessa ja kaikkien perheiden arjessa, emme varmasti pelkästään lainsäädäntöä muuttamalla pysty tekemään. Olisi hyvä, että todella tässä työssä jokainen puolue tekee oman osansa, ja sitä kautta luomme tähän yhteiskuntaan positiivisempaa ilmapiiriä. Olisin näin keskustelun lopuksi kysynyt vielä arvoisalta perheministeriltä: mitä te ajattelette, miten tätä yhteiskunnan ilmapiiriä pystyisimme muuttamaan paremmaksi?

16.25 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Luulen, että yksi keskeinen seikka, mitä perheet meiltä odottavat hyvin erilaisissa elämäntilanteissa — erilaisten lasten äärellä, eri-ikäisten ja erilaisten lasten kanssa — on se, että yhteiskunta joustaisi, oli sitten kysymys työelämästä tai siitä, että palvelut tulisivat oikeaan aikaan ja niitä ei olisi liian monimutkaista löytää. Ja on hyvä huomata, että suomalaisten perheiden arkeen vaikuttavat paljon monet muunkinlaiset asiat kuin lainsäädäntö tai poliitikkojen puheet. Juuri tästä syystä lapsistrategian ohjaustyöhön ja valmisteluun kutsuttiin laajasti myös muita yhteiskunnallisia toimijoita kuin poliitikkoja. Alun ky-

Pöytäkirja PTK 119/2018 vp

symykseenne viitaten: edes hallituspuolueilla ei ole edustajia tuossa ohjausryhmässä suoraan, vaan on yhteiskunnallisia vaikuttajia kaikilta elämän eri aloilta.

Uskon, että tämänkaltaisilla puheenvuoroilla kuin mitä te, edustaja Räsänen, esititte, me rakennamme kaikkein parhaiten yhteistuumin lapsiystävällisempää Suomea maassa, joka ikääntyy Euroopan [Puhemies koputtaa] maista kaikkein nopeimmin, ja me olemme tältäkin osin isojen haasteiden edessä.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.2. Suullinen kysymys sähköön siirtohintojen kohtuullistamisesta (Teuvo Hakkarainen ps)

Suullinen kysymys SKT 188/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Seuraava kysymys perussuomalaisten eduskuntaryhmältä. Edustaja Hakkarainen.

Keskustelu

16.26 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa puhemies! Suomalaiset kotitaloudet ovat suorastaan vihaisia sähkölaskutuksesta ja erityisesti siirtohinnoista. Multialainen Matti Ronkainen kirjoitti Keskisuomalaisessa, että hän sai 3 kuukauden sähkölaskun, jonka kokonaissumma oli 95 euroa. Tästä vajaa 3 euroa oli varsinaista sähkölaskua, siis 3 prosenttia oli energiasta, loput 97 prosenttia oli veroja ja siirtomaksuja. Liki jokaisessa muussakin perheessä ihmetellään valtavia siirtomaksuja. Ne ovat käsittämättömiä.

Perussuomalaiset esittivät viime syksynä, ja esittävät myös tänä syksynä, sähkönsiirtohinnoittelun rajoittamista. Yhtiöitten voittoja tulee alentaa asettamalla tuotolle nykyistä alempi prosentti.

Multialainen Matti Ronkainen kysyi: ”Mitä poliitikot tekevät siirtohinnan kohtuullistamiseksi?” Mitä vastaatte, ministeri Lintilä?

16.27 Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ihmisten huoli siirtohintojen kehittymisestä koskettaa erittäin montaa suomalaista, ja samaan aikaan myös meidän sähkönkulutus ja sähkönkäyttö ovat entistä tärkeämmässä osassa, se toimitusvarmuus — niitten laitteitten, jotka sähköllä toimivat, täytyy toimia. Silloin kun maatamme ovat runnelleet erilaiset myrskyt eri puolilla ja sähkökatkot ovat olleet pitkiä, meillä on ollut suuri huoli toimitusvarmuudesta. Ja näitten huolien takia sähköjakeluyhtiöille on säädetty melko suuria velvoitteita tehdä investointeja, joilla tuo toimitusvarmuus paranee. Olemme kuitenkin myös halunneet pitää sen siirtohinnoittelun järkevissä mitoissa ja asettaneet, esimerkiksi viime vuonna, korotuskaton siirtohinnoille. Tässä tasapainoillaan koko ajan toimitusvarmuuden ja sen seurauksena syntyvien kustannusten välillä.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

Pöytäkirja PTK 119/2018 vp

16.28 Teuvo Hakkarainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edellinen hallitus teki kepposen ja myi sähköyhtiö Carunan paikatakseen huonoa taloudenhoitoaan. Se oli suuri virhe. Sitä tuskin voi perua, mutta hallitus voi puuttua Energiaviraston tuottopäätöksiin.

Maakaapelointi ei ole peruste kohtuuttomille siirtomaksuille. Esimerkiksi mainitsemani Matti Ronkainen kertoi, että hänellä on maakaapelointi, mutta maakaapeliin sähkö tulee ilmajohdoja pitkin, ja sähkökatkoksia on paljon.

Perussuomalaiset vaativat asumiskustannusten halpuuttamista. Sähkönsiirtohintojen alentaminen on tähän yksi hyvä keino. Kysyn: aiotteko puuttua Energiaviraston hinnoitteluun ja alentaa yhtiöitten tuottoprosentteja?

16.29 Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On varmaan hyvä kerrata tuo sähkölaskun rakenne. Se tuli tässä edustaja Hakkaraisen kysymyksessäkin hyvin korostetulla tavalla esille, mutta keskimäärin meillä sähkölaskusta yksi kolmasosa on sitä kulutusta, toinen kolmasosa on siirtoa ja kolmas kolmasosa verotusta.

Energiavirasto valvoo, että sähköä jakelevat yhtiöt toimivat lainsäädännön mukaisesti ja tällaista ylihinnoittelua ei pääsisi syntymään neljän vuoden valvontajakson aikana. Ja jotta nuo vuotuiset korotukset pysyisivät kohtuullisina, sen takia laadittiin tämä vuotuinen korotuskatto. Sen sijaan siihen, että lähdettäisiin puuttumaan siihen hyvin mittaville investoinneille mahdolliseen tuottovaatimukseen, meillä todennäköisesti ei oikein lainsäädännöllisiä keinoja välttämättä ole. Mutta tuon valvonnan on oltava tarkkaa, niin että toimitaan nyt olevan lain ja pelisääntöjen mukaisesti, ja siitä on pidettävä tiukasti kiinni toimitusvarmuutta samalla parantaen.

16.31 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Caruna-kaupat tehtiin viime kaudella — kokoomus, vihreät, vasemmistopuolueet — [Välihuuto vasemmalta] ja tekisi mieli kysyä, oliko hyvä kauppa. Mutta kysynkin, kun tätäkin ohjelmaa katsoo melkein puoli miljoonaa suomalaista: Kun se sähkölasku sieltä postiluukusta tulee, niin sähkönsiirtohintaa on aivan älytön, mitään oikeudenmukaisuutta ei siitä kyllä löydy. Onko Suomessa mahdollisuus nyt tällä hetkellä valtion puuttua tähän sähkönsiirron hintaan ainoastaan kerran vuodessa? Kun se joka kerta nousee, niin sehän menee ihan pilviin. Onko tällä hallituksella mahdollisuudet vaikuttaa todellisuudessa sähkönsiirron hinnan pienentämiseen, vai onko se vain niin, että kerran vuodessa katsotaan katto ja että se nousee pilviin?

16.32 Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa on kaiken kaikkiaan 80 yhtiötä, jotka toimittavat meille kuluttajille sähköä, jotta sitä sieltä pistorasiasta tulee. Toki yksittäisillä yrityksillä on paljon eroa — joskus tuntuu, että valitettavankin paljon. Kuvasin yhteiskunnan siirtoyhtiöille asettamia velvoitteita toimittaa entistä säävarmemmin sähköä meidän tarpeisiimme. Ne ovat aiheuttaneet sen, että sähkönsiirtoyhtiöitten investoinnit sähköverkkoon runsaan kymmenen vuoden aikana ovat liki 10 miljardia euroa, jotta sähkö meille häiriöttä tulee, ja tästä toimitusvarmuutta parantavia investointeja on noin kolmannes. Totta kai, kun investointeja tehdään, niille odotetaan myös tuottoa, ja valitettavasti me kuluttajat joudumme sähkön siirtohinnoista jatkossakin maksamaan. Mutta valvonnan täytyy olla kohdallaan, että ylisuuria hinnoitteluja ei tehdä.

Pöytäkirja PTK 119/2018 vp

16.33 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Elomaa totesi, että täällä puhutaan lähes puolelle miljoonalle katsojalle. Sen vuoksi olisi erityisen tärkeää, että pysytään totuudessa. Kun Fortumille annettiin lupa myydä Carunalle sähköverkot, oli ainoastaan yksi henkilö, joka sitä vastusti, ja yksi puolue: vasemmistoliitto. [Välihuutoja] Nimittäin oppositio, keskusta tai perussuomalaiset, ei äänestänyt asiaa — te ette päässeet päättämään siitä.

Arvoisa puhemies! Silloin jo totesimme sen, miksi me vastustimme Caruna-kauppaa. [Välihuutoja] Alueellista monopolia ei pidä antaa yksityisille ulkomaisille sijoittajille. 80 prosenttia Carunasta on australialaisten ja isobritannialaisten omistuksessa. Kaiken lisäksi, kun he takovat voittoa alueellisella monopolilla, he kiertävät vielä meidän verotustamme, eivät maksa kunnolla veroja Suomeen. Kysynkin nyt valtiovarainministeri Orpolta: miksi ette halua puuttua tasevapaussääntöön, joka mahdollistaa sen, että meidän ylikorkeista siirtohinnoista maksettavista [Puhemies: Aika!] voitoista ei makseta edes kunnolla veroa Suomeen?

16.34 **Valtiovarainministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin haluan sanoa sen, että en hyväksy veronkiertoa, en missään muodossaan. Meidän tehtävämme on koko ajan kehittää meidän järjestelmää niin, että me pystymme estämään veronkierron ja aggressiivisen verosuunnittelun, joka on laitonta. Me pystymme tähän askel kerrallaan. Tämä tasevapautus, mihin viittaatte, on aikoinaan tehty viisaasti valtiovarainministeri Urpilaisen esittelystä. Käytännössä sillä turvataan 60 suomalaisen suuryrityksen toimintaedellytyksiä EU-sääntelyn puitteissa. Se on aivan välttämätöntä kymmenilletuhansille suomalaisille työpaikoille, että 60 suomalaista suuryritystä voivat tätä käyttää. Siksi tasevapautusmenettely on olemassa. Ja nyt kun ollaan tekemässä muutoksia, edelleen lausuntokierroksen perusteella laaja näkemys on se, että tämän pitää jatkua.

Mitä tulee julkisuudessa olleisiin väitteisiin, niin valitettavasti en voi kommentoida yksittäisen verovelvollisen asioita, [Puhemies koputtaa] mutta takaan sen, että teemme kaikkemme, että verot maksetaan Suomeen niin kuin pitääkin.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.3. Suullinen kysymys Jemenin rauhanprosessin edistämisestä (Emma Kari vihr)

Suullinen kysymys SKT 189/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Seuraava kysymys, vihreä eduskuntaryhmä, Emma Kari.

Keskustelu

16.35 **Emma Kari vihr:** Arvoisa puhemies! Täällä keskusteltiin aikaisemmin lasten oikeuksista. Jemeniä on kutsuttu maailman pahimmaksi paikaksi olla lapsi. Nälänhätä uhkaa yli 5:tä miljoonaa jemeniläislasta. Maahan tarvitaan välitön tulitauko ja rauha. On hyvä, jos hallituksessa on vihdoinkin tultu siihen tulokseen, ettei edellytyksiä uusille asevientiluvuille

Pöytäkirja PTK 119/2018 vp

Saudi-Arabiaan enää ole. Tämä järjetön sota on täysin ihmisen aikaansaamaa, ja vain ihmiset pystyvät sen lopettamaan.

Ulkoministeri Soini, Suomella on tunnetusti paljon rauhanvälityksen osaamista. Millä tavalla Suomi aikoo toimia rauhanprosessin edistämiseksi Jemenissä, ja voisiko Suomi olla aloitteellinen esimerkiksi asevientikiellossa koko Euroopan laajuisesti?

16.36 Ulkoministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä kysymys on erittäin ajankohtainen ja tärkeä. Tosiaan hallitus on tänään käsitellyt asevientä, ja vallitsevassa tilanteessa uusille asevientiluvulle Arabiemiraatteihin ja Saudi-Arabiaan ei nähdä tarvetta. Eli tämä päätös on selvä, ja meidän harkintamme perustuu tietysti aina myös kansainväliseen tapauskohtaiseen harkintaan ja EU:n asevientikriteereihin.

Tämä Jemenin kysymys on äärimmäisen tärkeä. Siinä on nyt lievää toiveikkuutta. Viime viikolla, tasan viikko sitten, puhuin tästä USA:n ulkoministerin Mike Pompeon kanssa, ja hän sanoi silloin, että jotain on tapahtumassa. No, nyt maanantaina me saimme tietää, että myönteistä kehitystä tulitauon puitteissa on tapahtumassa. Myös EU:n ulkoministerit kävivät tästä keskustelun viime maanantaina Brysselissä, ja Suomi tekee kaikkensa ja antaa kaiken mahdollisen tukensa sille, että rauhanprosessi saadaan aikaiseksi ja että tappaminen Jemenissä loppuu.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

16.37 Emma Kari vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Päätös aseviennin lopettamisesta on ehdottoman oikea, ja jokainen pienikin valonpilkahdus Jemenistä on ehdottoman tarpeen. Maassa on meneillään maailman pahin humanitäärinen kriisi: 22 miljoonaa ihmistä tarvitsee kipeästi humanitääristä apua. Lähes 2 miljoonaa pikkulasta kärsii akuutista aliravitsemuksesta. 85 000:n alle 5-vuotiaan lapsen pelätään kuolleen nälkään ja sairauksiin konfliktin seurauksena. Pelastakaa Lapset -järjestön mukaan jokaista pommeihin ja luoteihin kuollutta lasta kohden kymmenet kuolevat nälkään. Tämä olisi täysin esitettävissä, mutta sitä varten Jemeniin tarvitaan pikaisesti lisäapua. Kysyisinkin ministeri Virolaiselta: aikooko Suomi nyt lisätä omaa humanitääristä apuaan Jemeniin?

16.38 Ulkoministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vastaan tähän kysymykseen rauhan saamisesta ja siitä tilanteesta.

Nyt on tärkeää, että on saatu tulitauko ja tehdään kaikki sen puolesta, että tulitauko pitää, koska vain tulitauko takaa sen, että me voimme saada avun perille, siis varmistaa avun perillemenon. Sen takia on äärimmäisen tärkeää, että neuvottelupöytään päästään, ja Ruotsi on luvannut isännöidä näitä neuvotteluja. Nyt on kaiken kaikkiaan kaikista tärkeintä, että kaikki osapuolet tulevat Ruotsiin ja aloittavat nämä neuvottelut. Puhuin tästä Margot Wallströmin, Ruotsin ulkoministerin, kanssa, ja hän sanoi, että heillä on kaikki valmiudet tehdä näin. Ja vihdosta viimein YK:n turvaneuvostokin ja sen viisi pysyvää jäsenmaata ovat lähteneet tässä asiassa liikkeelle. Nämä ovat hyviä asioita. Apua tarvitaan pikaisesti, mutta se tilanne on äärimmäisen hauras siellä. Ja ikävä kyllä siellä on tahoja, jotka hyötyvät sodasta ja käyvät kyynisesti tätä sotaa omien poliittisten päämääriensä takia. Mutta nyt on kansainvälisen yhteisön tärkeää reagoida, ja Suomen pitää olla siinä mukana, niin kuin on ollut.

Pöytäkirja PTK 119/2018 vp

16.40 Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Anne-Mari Virolainen (vastauspuheen-vuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kari, te kuvasitte tämän katastrofaalisen tilanteen juuri niin karneella tavalla kuin se on meidän silmiemme edessä ollut televisioruutujen kautta. Ministeri Soini kertoi niistä seuraavista askeleista, mitä ollaan ottamassa, jotta sinne saadaan rauha aikaiseksi.

Suomi on koko ajan ollut tilanteessa mukana. Me olemme tänä vuonna antaneet sinne 3 miljoonaa euroa, jotka on toimitettu UNHCR:n, Maailman ruokajärjestön ja Punaisen Ristin kansainvälisen järjestön kautta. Senpä takia nämä ovat valikoituneet meidän yhteistyökumppaneiksemme, että he pystyvät myös todistettavasti näyttämään sen, että se apu menee perille.

Te kysytte siitä tulevasta. Ne päätökset tehdään sitten aina tapauskohtaisesti, mutta uskaltaisin jo tässä arvioida niin, että ne päätökset tulevat kyllä olemaan myönteisiä.

2.4. Suullinen kysymys Jemenin avustusrahoituksen lisäämisestä (Hanna Sarkkinen vas)

Suullinen kysymys SKT 190/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Tähän aiheeseen on myös vasemmistoliiton eduskuntaryhmän kysymys. Edustaja Sarkkinen.

Keskustelu

16.41 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin haluan kiittää päätöksistä lopettaa asevienti Jemenissä sotiville saudiliittouman osapuolille, ja toivon, että se koskee myös voimassa olevien lupien mukaista asevientä.

Arvoisa puhemies! Suurimman hinnan Jemenin kriisistä maksavat naiset ja lapset. Kymmenettuhannet lapset ovat kuolemassa nälkään, ja nälänhädän lisäksi naisiin ja tyttöihin kohdistuva väkivalta on lisääntynyt räjähdysmäisesti. Lapsiavioliittojen määrä on lisääntynyt 66 prosenttia, ja Jemenissä on 1,1 miljoonaa vakavasti aliravittua raskaana olevaa naista, jotka eivät saa myöskään terveystalveluita.

YK:n väestörahoisto UNFPA on ilmoittanut marraskuun alussa, että se tarvitsee välittömästi lisärahoitusta Jemenin tilanteeseen paikkaamaan Yhdysvaltojen jättämää rahoitusvajetta sekä vastataksaan syvenevään kriisiin. Toivoisin ja kysyn nyt: aikooko hallitus lisätä apua Jemenille ja olla täyttämässä UNFPAn ja monien muiden avustusjärjestöjen akuuttia rahoitusvajetta?

16.42 Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Anne-Mari Virolainen (vastauspuheen-vuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuten jo äsken totesin, systeemiin toimii niin, että yleensä nämä järjestöt pyytävät rahaa nimenomaisesti niihin hankkeisiin, ja kuten hyvin tiedätte, Suomi on yksi UNFPAn suurimmista rahoittajista. Meillä on hyvin läheinen yhteistyösuhde. Me tiedämme, että tarve on valtava, mutta me emme tiedä niitä todellisia summia. Se, mitä tämän vuoden tarpeesta voidaan sanoa, on, että lähes 80 prosenttia siitä tarpeesta on kylläkin pystytty tyydyttämään, kun puhutaan rahoista, mutta viime aikoina-

Pöytäkirja PTK 119/2018 vp

han siinä on ollut ongelmana se, että näitä kaikkia avustuksia ei ole pystytty saamaan perille, koska siellä ovat olleet sotilaalliset joukot kiinni YK:n varastoissa.

16.43 Ulkoministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On erittäin hyvä, että asia on nyt esillä ja meillä on tässä salissa suuri yksimielisyys siitä, että konflikti pitää saada loppumaan. Tämä on erittäin monimutkainen konflikti siinä mielessä, että kyynisesti käytetään Jemeniä — jemeniläisiä lapsia, naisia — uhreina, kun siellä taistellaan tämmöistä proxy-sotaa Iranin toimesta, Saudi-Arabian toimesta, Arabiemiraattien toimesta.

Luojan kiitos, ja poliittisen päätöksenteon kautta ja kansainvälisen paineen kautta, nyt on myös suurvallat saatu reagoimaan. Jos tästä vielä saataisiin YK:n turvaneuvoston yksimielinen päätöslauselma, niin se veisi asiaa eteenpäin, koska YK:n yksimieliset päätöslauselmat turvaneuvostossa sitovat kaikkia jäsenmaita toisin kuin se, jos tehdään yleisiä päätöslauselmia ilman, että niillä on turvaneuvoston suojaa. Ja kaikessa karmeudessaan tämä Khashoggin murha on luonut sellaisen aikaikkunan, [Puhemies koputtaa] että nyt voidaan toimia ja nyt pitää toimia.

16.44 Pekka Haavisto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erittäin hyvä, että Jemenin karmeasta tilanteesta puhutaan täällä salissa. Humanitääriseen apuun liittyvät todella nämä perillemenon ongelmat, saarretut satamat ja se, että siellä on pommitusten alla siviiliväestöä, jolle ei ole pystytty toimittamaan apua, lapsia ja naisia. Myöskin toimittajilla on ollut erittäin vaarallinen tilanne työskennellä Jemenissä, eli emme tiedä senkään vuoksi kaikkea, mitä siellä on tapahtunut.

Toinen asia, asevientä. On erittäin hyvä, että hallitus on nyt tullut siihen lopputulemaan, että sekä Saudi-Arabian että Arabiemiraattien kautta sotanäyttämölle Suomestakin kulkeutuvien aseiden reitti pitää pysäyttää. Ei voi enää lisää aseita siihen sotaan työntää.

Mutta kysymykseni on ministeri Soinille tästä hyvästä uutisesta, että Tukholmassa, Ruotsissa, voisivat alkaa neuvottelut YK:n pääsihteerin erityisedustaja Martin Griffithsin johdolla. Neuvotteluissa usein tarvitaan tarjouksia rauhanturvasta, siviilikriisinhallinnasta ja muuta. Onko EU:ssa tai Pohjoismaiden kesken keskusteltu siitä, mitä Suomi voisi tehdä?

16.45 Ulkoministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomi on luvannut kaiken mahdollisen apunsa, jos sitä meiltä pyydetään. Me tiedämme ja hyvin henkilökohtaisesti tiedän, että meillä on tässä maassa kelpoja rauhanvälityksen toimihenkilöitä, kuten esimerkiksi erityisedustajanani toiminut kansanedustaja Haavisto tai tällä hetkellä erityisedustajanani toimiva edustaja Urpilainen. Suomi on valmis, totta kai, olemaan kaikin tavoin apuna ja mukana, jos kutsu tulee. Kaikista tärkeintä on kuitenkin se, että me olemme saaneet yhdessä tämän asian liikkeelle myös EU-tasolla ja Ruotsi, joka on meidän hyvä yhteistyökumppanimme, fasilitoi tätä tapaamista. Se takaa myös meille hyvän tiedonsaannin, koska meillä on hyvät välit ja tietojenvaihtoyhteydet Ruotsin kanssa.

16.46 Aila Paloniemi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hienoa, että jonkinlainen valo näkyy tunnelin päässä, ja jos mahdollista, todellakin saataisiin Jemenissä rauhanprosessi alkuun.

Humanitääristä apua, kuten täällä on todettu, tarvitaan ilman muuta sinne lisää, ja aivan olennainen asia on tuo Hodeidan satama. Sehän ei nyt ole voinut toimia, eli avustuskulje-

Pöytäkirja PTK 119/2018 vp

tukset eivät ole menneet perille, koska sataman ympäristössä on kaiken aikaa taisteltu. Onko nyt mahdollista siis sekin, että tämä Hodeidan satama saadaan siihen käyttöön, mihin se on tarkoitettu, ja jo olemassa olevat avustuskuljetukset saataisiin perille tavattoman suuren joukon kärsimyksen lieventämiseksi?

16.47 Ulkoministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Juuri sen takia on nyt niin tavattoman tärkeää, että tämä tulitauko kestäisi ja että kaikki osapuolet siihen sitoutuisivat, koska juuri tämä mainittu Hodeidan satama, johonka edustaja Paloniemi viittaa, on tavallaan se portti, jota kautta apua saadaan perille. Ikävä kyllä tällä alueella on aika monta joukkiota, joita sitten eri valtiot rahoittavat, ja sen takia olisi ensiarvoisen tärkeää, että hyvin toiminut erityisedustaja Martin Griffiths saisi kaikki osapuolet tulemaan paikalle ja saisi kaikki osapuolet sitoutumaan tähän, sillä jos näin ei käy, niin silloin ne avustuskuljetukset, jotka tulevat, eivät ole täydessä turvassa. Sen takia tämä tulitauko ensin ja sitten kaikkien sitoutuminen ja kaikkien osallistuminen rauhanprosessiin — ja etenkin myös naisten, koska jos naiset eivät ole mukana näissä rauhanprosesseissa, niin tutkimusten mukaan nämä rauhat eivät tule todennäköisesti solmituksi, ja niitten kestävyys on heikompi, jos eivät naiset ole mukana.

16.48 Pilvi Torsti sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä vuosia jatkunut Jemenin konflikti on todella sellainen, että sen karneudet menevät yli kaiken käsityskykymme. On todella arvokasta, että olemme saaneet sen nyt vähän voimakkaammin kansainväliselle agendalle. Haluan kiittää sekä hallituksen asevientipäätöksestä että ministeri Soinia aktiivisuudesta sekä Yhdysvaltojen että EU:n suunnassa. Se on todella arvokasta.

On totta, että välitön tulitauko ja humanitäärinen apu ovat niitä ratkaisuja, joita tarvitsemme nyt ja tässä, jotta tämä karkea tilanne esimerkiksi lasten osalta voisi edes vähän kohentua, mutta on tosiaan myös niin, että kestävää rauhaa on rakennettava. Me olemme täällä eduskunnassa perustaneet Jemen-ryhmän, lähinnä saadaksemme tietoa tällaisilta toimijoilta kuin Pelastakaa Lapset, Unicef, CMI, jotta voimme arvioida, miten Suomi voisi jatkossakin ikään kuin olla mahdollisimman paljon maailmalle avuksi ja hyödyksi, ja saadaksemme tilannekuvan esimerkiksi näistä Ruotsin tulevista neuvotteluista. Näin kysyisinkin vielä kehitysyhteistyöministeriltä ja ulkoministeriltä: olisiko mahdollista, että me aktiivisesti valmistelisimme suorastaan ehdotuksen kahdessa asiassa, humanitäärisessä avussa ja kriisinhallinnassa ja kriisineuvottelussa, jo ajatellen tätä mahdollista tulevaa Ruotsin koustusta?

16.49 Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Anne-Mari Virolainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minä haluaisin ensin lähteä siitä päästä liikkeelle, että ensin saadaan sopimus aikaiseksi, identifioidaan ne tarpeet, ja sen jälkeen me tarjoaisimme osaamistamme siinä, missä meillä on. Jos me nytten sanomme, että ruvetaan rakentamaan koulutusta tai koulujärjestelmää tai neuvolaa, mitä tahansa, mille me tiedämme siellä olevan tarvetta... Mielestäni se lähtee oikeammin niin, että katsotaan ensiksi sen maan tilanne, ja sen jälkeen olemme mukana yhteistyössä näiden erilaisten kansainvälisten järjestöjen kautta, koska heidän kanssaan yhteistyössä me pystymme saamaan kaikkein parasta vaikuttavuutta aikaiseksi.

Pöytäkirja PTK 119/2018 vp

16.50 **Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin, juuri on tullut tieto siitä hallituksen linjasta, että asevientit Jemenissä sotiville Saudi-Arabialle ja Arabiemiraateille lopetetaan, ja se on aivan oikea. Kiitos siitä, että tätä hallituksen linjaa pystyttiin nopeasti tarkastelemaan. Viimeksi muutama viikko sitten puolustusministeri ei nähnyt syytä asevientikieltoon, mutta se on nyt tullut. Erittäin hyvä.

Mutta tilanne Jemenissä on niin karmea, että myös varaosavienti ja vanhojen asevientilupien mukainen vienti Jemeniin tulisi välittömästi lopettaa.

Arvoisa puhemies! Kysyisinkin ministeriltä: koskeeko tänään tullut päätös sotatarvikevientilupien keskeyttämisestä Jemenissä sotiville osapuolille myös varaosavientiä sekä vanhojen lupien mukaista sotatarvikevientiä?

16.51 **Ulkoministeri Timo Soini** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensin jos saan vielä vastata edustaja Torstille. Pidän hyvin tärkeänä tämmöistä kansalaisjärjestötyötä ja monitorointia ja myös sitä, että kirjoittitte asiasta Helsingin Sanomiin. Kaikki tämä kansalaisjärjestötyö asian tunnetuksi tekemiseksi ja paineen luomiseksi on erittäin hyvää.

Hallituksen tämänpäiväinen päätös käsitteli uusia lupia, niille ei ole edellytyksiä. Tässä vaiheessa hallitus ei ole tehnyt mitään päätöstä voimassa olevien lupien kohdalla, vaan me tarkkailemme tilannetta, mutta tämä päätös on edelleen voimassa. Täytyy myös katsoa sitä, että meillä on tietyt sopimussakot, monet muut tällaiset asiat, ja niistä voidaan sitten tehdä päätöksiä erikseen. Nämä edelliset luvat ovat käsitykseni mukaan ainakin kahden edellisen hallituksen päättämiä lupia, niin että kyllä tässä ovat ikävä kyllä lähes kaikki parlamentaariset puolueet olleet näitä myöntämässä.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.5. Suullinen kysymys Hanko–Hyvinkää-radan sähköistämisestä (Thomas Blomqvist r)

Suullinen kysymys SKT 191/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Seuraava kysymys, ruotsalainen eduskuntaryhmä, edustaja Blomqvist.

Keskustelu

16.52 **Thomas Blomqvist r:** Värderade fru talman, arvoisa puhemies! Hangö—Hyvingebanan är den enda banan för godstrafik i Södra Finland som inte ännu elektrifierats. Import- och exporthamnen Hangö växer stadigt och skulle behöva en elektrifiering. Det skulle också behövas för att nå klimatmålen. Vi behöver miljövänliga järnvägstransporter framom landsvägstransporter.

Liikennevirasto aloitti viime vuonna Hanko—Hyvinkää-radan sähköistysuunnitelman päivittämisen, koska edellinen sähköistysuunnitelma ehti vanhentua. Nyt olisi äärimmäisen tärkeää, että sähköistysprojekti saataisiin pikimmiten käyntiin. Hangon satama kasvaa reippaasti, mikä on tietysti hyvä asia, ja rautatiekuljetukset satamasta ovat kaksinkertaistuneet vuoden aikana. Saimme viikolla liikenneministeriltä hyviä uutisia siitä, että länsiran-

Pöytäkirja PTK 119/2018 vp

nikon valtatie 8 aiotaan lisätä kokonaisuudessaan valtakunnallisten pääväylien joukkoon — kiitos siitä. Mikä on tilanne Hanko—Hyvinkää-radon osalta? Milloin on odotettavissa, että tämä alueellisesti ja kansantaloudellisesti tärkeä sähköistysprojekti vihdoinkin toteutuu?

16.53 Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Liikenteen, infran ja väylähankkeiden osalta on äärimmäisen tärkeää, että me pystymme entistä pitkäjänteisempään suunnitteluun ja parempaan ennakoitavuuteen. Tämän vuoksi eduskunta onkin hyväksynyt kesällä lain maanteistä ja liikennejärjestelmästä, ja nyt meillä on parlamentaarinen työryhmä, joka parhaillaan pohtii sitä, miten 12-vuotista liikennejärjestelmäsuunnitelmaa lähdetään käynnistämään ja sitä kautta myöskin synnyttämään pitkäjänteistä ennustettavuutta tuleville liikennehankkeille. Tämän kauden aikana liikennehankkeet ovat ne, jotka tiedossa ovat, ja tulevien kausien liikennehankkeet tullaan määrittelemään tämän 12-vuotisen liikennejärjestelmäsuunnitelman kautta, johon sitten eduskunta ottaa kantaa selonteon myötä.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

16.55 Thomas Blomqvist r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä on Suomessa erittäin kattava kymmenientuhansien kilometrien pituinen maantieverkosto. Valitettavasti, kuten kaikki tiedämme, se on viimeisten vuosien, ehkä jopa vuosikymmenien, aikana päässyt pahasti rapistumaan monin paikoin Suomea. Kaikilla maanteilla liikkuvilla on varmasti kokemusta tästä.

Nu när vinterföret snart börjar är det också viktigt att vinterunderhållet fungerar i hela landet. Plogning av snö och bekämpning av halka är nödvändigt ur trafiksäkerhetens synvinkel.

Arvoisa ministeri, ärade minister, onko hallitus esittämässä vielä joitain lisätoimenpiteitä maanteidemme kuntoon laittamiseksi, ja mitä toimenpiteitä hallitus on tehnyt, jotta teiden talvikunnossapito toimisi koko maassa ensi talvena?

16.55 Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Viime talvi oli todella haasteellinen teittemme talvikunnossapidon osalta, ja siitä olemme ottaneet opiksi ja tehneet lukuisia toimenpiteitä.

Ensinnäkin olemme käyneet läpi talvikunnossapidon urakkasopimusmalleja, joita systemaattisesti lähdetään alue toisensa perään uudistamaan aina siellä, missä urakointimallit on mahdollista uudistaa.

Toiseksi olemme luoneet talvikunnossapidon osalta talvihoitoluokituksen, johon olemme myöskin kohdentaneet enemmän varoja ensi talvea varten. Näitä talvikunnossapito-luokkien korotuksia on tehty kautta maan, ja niistä on tarkat tiedot Liikenneviraston sivuilla.

Kolmanneksi olemme sopineet sen, että näiden talvikunnossapitotoimintojen osalta lisätään valvontaa, ja valvontajärjestelmästä on sovittu myöskin osana maantielainsäädäntöä.

Pöytäkirja PTK 119/2018 vp

Ja sitten neljänneksi myös juuri mainitsemanne asetus väylien kunnosta ja kunnossapidosta omalta osaltaan tulee varmistamaan sen, että meillä on tietyt vasteajat nimenomaan sitten pääväylien osalta.

16.57 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen erittäin ilahtunut, että puhumme Hyvinkäästä eli kotikaupungistani, kuuntelin erittäin huolellisesti. Olen ministeri Berneriltä itsekin kysynyt henkilökohtaisissa keskusteluissa, milloin tämä Hanko—Hyvinkää-radan sähköistys tulee. Ei nyt oikein vieläkään sitä vastausta tullut. Siinä puhuttiin tästä 12 vuoden suunnittelusta, eli toivoisin todella paljon, että jotain konkreettisempaa olisi. On hyvin paljon nyt liikkeellä suunnittelurahoja, mutta kunnat odottavat konkretiaa, koska siellä liikkuu tavarat ja meidän elinkeinoelämä on riippuvainen siitä, miten tavara liikkuu, muun muassa Hyvinkään ja Hangon välillä. Olisin nyt oikeastaan kysynyt: mitä konkretiaa oikeasti on odotettavissa?

Samalla olisin kysynyt Hanko—Hyvinkää—Mäntsälä-tiestä: Ohituskaitoja on odotettu vuosikausia, ja rekkaliikenne oikeastaan vain lisääntyy siellä. Onko hallituksella ollut edes puheissa tämä Hanko—Hyvinkää—Mäntsälä-tie? Minulta usein siitä kysytään, ja nyt katsojat saavat itse vastauksen, onko siitä ollut edes puhetta ja onko sinne tulossa rahaa.

16.58 Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomessa on tällä hetkellä korjausvelkaa niin meidän rata- kuin tieverkoissa lähes 2 miljardin euron edestä. Tämän lisäksi meillä on investointivelkaa useiden miljardien edestä. Suurista määristä ja hankkeista on tehty suunnitelmia, mutta on myöskin ollut selvää, että meidän nykyinen kyky rahoittaa kaikkia näitä niin korjaus- kuin investointivelkaan kuuluvia hankkeita on ollut sellainen, ettei se tällä hetkellä ole ollut mahdollista. Tämän vuoksi olemmekin tehneet merkittävää työtä sen edistämiseksi, että löydämme sitoutumista sekä uusia rahoitusmalleja niin korjausvelan kuin kehittämisenkin osalta.

Olemme myöskin sopineet yhdessä siitä, että nimenomaan kehittämiseen liittyvät hankkeet tullaan yhdessä sopimaan parlamentaarisen työjärjestyksen kautta, jolloin jokainen puolue osallistuu näihin priorisointeihin ja myöskin eduskunta omalta osaltaan hyväksyy [Puhemies koputtaa] 12-vuotisen liikennejärjestelmäsuunnitelman sekä siihen liittyvän rahoituksen. [Puhemies koputtaa] Kaikki hankkeet [Puhemies: Aika!] tullaan siinä yhteydessä arvioimaan.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.6. Suullinen kysymys sotaveteraanien palveluiden rahoituksesta (Antero Laukkanen kd)

Suullinen kysymys SKT 192/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Seuraava kysymys, kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä, edustaja Laukkanen.

Pöytäkirja PTK 119/2018 vp

Keskustelu

16.59 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Kahden viikon päästä juhlimme jälleen itsenäisyyttämme. Samalla juhlimme myös niitä veteraaneja, jotka ovat itsenäisyyden meille hankkineet. Tästä huolimatta voimme jälleen lehdestä lukea, että ne määrärahat, joilla veteraanejamme hoidetaan, ovat loppuneet. He odottavat 19 miljoonan lisärahaa, jotta saisivat välttämättömän hoidon itselleen. Nämä määrärahat on alibudjetoitu tänä vuonna, ja ne budjetoitiin ali viime vuonna, jolloin juhlimme 100-vuotista itsenäisyyttämme. Minusta tämä on väärin ja kohtuutonta heitä kohtaan.

Arvoisa ministeri Orpo, oikeastaan kysyisin teiltä kirstunvartijana: voisitteko nyt tässä luvata meidän sotaveteraaneille, että 2019 me emme alibudjetoisi heidän tarvitsemiaan rahoja, ettei joka vuosi heidän tarvitse itse maksaa hoitojansa, kun he odottavat ansaitsemaansa hoitoa?

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Tämä kysymys kuuluu ministeri Saarikon vastualueeseen.

17.00 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Veteraanien asioiden hoidossa Suomessa on muodostunut hieno käytäntö kaikkien puolueiden yhteisymmärryksestä ja siitä tavasta, jolla näitä kysymyksiä on hoidettu. Yksi osa tätä oli Suomi 100 -hengessä tehty juhlapäätös, jolla hallitus päätti osoittaa merkittävästi lisää määrärahoja kunnille sitä kautta, että Valtiokonttori, kun sinne lähetettäisiin laskut kunnista, kuittaisi mahdollisimman ison osan niistä veteraanien tarpeista, mitkä liittyvät heidän kotipalveluihinsa. Oli iloinen asia huomata, että tuon juhlapäätöksen myötä kunnat alkoivat selvästi enemmän kohdistaa näitä palveluita veteraaneille ja anoivat sitten Valtiokonttorilta vastineeksi rahaa niihin. Mutta koska oikeus ei ole ollut lakisääteinen vaan määrärahoihin sidottu, hallitus yhteistyössä kaikkien eduskuntapuolueiden kanssa teki ratkaisun siitä, että ensi vuonna tämä oikeus on lakisääteinen jokaiselle vielä keskuudessamme elävälle veteraanille aivan samoin kuin tähän asti se oikeus on kuulunut invalideille.

Mitä tulee tämän vuoden osalta rahoitukseen, ymmärtääkseni eduskunta juuri huomena äänestää rahoituksesta, joka varmistaa, että kaikki loppuvuoden kotipalvelut veteraaneille voidaan varmasti [Puhemies koputtaa] hienosti ja hallitusti kuntakentällä hoitaa.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2019 talousarvioesityksen (HE 123/2018 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 232/2018 vp

Pöytäkirja PTK 119/2018 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 1 tunti. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

17.02 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Esittelen eduskunnalle hallituksen esityksen talousarvioesityksen täydentämiseksi ensi vuodelle.

Jos katsotaan ensin näitä isoja lukuja velkaantumisesta: Vuoden 18 eli kuluvan vuoden velkaantuminen aikanaan budjetoitiin 3,1 miljardiin euroon, ja nyt me olemme tälle vuodelle kuitenkin kohdentaneet poikkeuksellisen lyhennyksen eli valtion Vientiluotto-maksuja etukenossa, velkoja 1,4 miljardia, joten se vähentää tämän vuoden velanoton tarvetta, mutta kuitenkin sen lisäksi vielä me tarkastimme jo aikaisemmin ennusteen mukaisesti velanoton tarvetta puolella miljardilla. Eli tämän vuoden ennustettu velanoton tarve on 1,2 miljardia euroa, kun ensi vuoden velanotto nyt tämän täydentävän esityksen jälkeen on 1,6.

Se, miksi tämän kertosin, oli se, että me olemme siis vahvassa talouden kasvussa, vahvassa verotulojen kasvussa, edelleen tiukassa finanssipolitiikan kurissa, mikä siis johtaa nyt budjettitalouden tasapainottumisen jatkumiseen. Eli tässä ei ole siis velkaantumisen hidastumisesta sinänsä merkkejä, vaikka se äkkiseltään siltä voisi näyttää.

Arvoisa puhemies! Tässä täydentävässä on paljon merkittäviä asioita. Ehkä ensimmäisenä voisin mainita sen, että me kuitenkin halusimme pitää suhteellisen tiukkaa linjaa, tehdä vain välttämättömmät, ja lisäsimme poikkeuksellisestikin eduskunnan talousarvion käsittelyä varten normaalin 40 miljoonan euron lisäksi 20 miljoonaa euroa eli yhteensä 60 miljoonaa, jolloin eduskunta ja valtiovarainvaliokunta ja valiokunnat voivat huolellisesti käsitellä, hakea mahdollisia kipupisteitä hieman suuremmalla liikkumavaralla. Tämä kaikki tehdään tietenkin kehysten puitteissa.

Joitakin yksittäisiä asioita haluaisin nostaa:

Tärkeään rahanpesuvalvontaan ja rahanpesun vastaisiin toimiin lisätään yhteensä 2,1 miljoonaa euroa, poliisille, keskusrikospoliisille ja sisäministeriölle. Poliisille on 2,2 miljoonaa euroa rahoitusta reservipoliisijärjestelmän perustamiseen, ja suojelupoliisin toimintalahankkeisiin on 1,6 miljoonaa euroa.

Isossa roolissa tässä täydentävässä esityksessä ovat maatalouden kriisipakettiin liittyvät lisäykset. Me päätimme maatalouden tukitoimista budjettiriihessä, ja täydentävässä esityksessä lisäämme sovitun mukaisesti 22,5 miljoonaa euroa maatalouden toimintaedellytysten turvaamiseen, ja lisäksi maa- ja puutarhatalouden kansallisen tuen momentille ehdotetaan 4 miljoonan korotusta.

Ja vielä afrikkalaisen sikaruton torjuntaan kohdistetaan yhteensä 1,8 miljoonaa euroa. Tämäkin on aivan välttämätön toimenpide. [Paavo Arhinmäki: Tästä olemme samaa mieltä!] Afrikkalaisen sikaruton leviäminen Suomeen voisi aiheuttaa merkittäviä vahinkoja suomalaiselle sikataloudelle.

Pöytäkirja PTK 119/2018 vp

Arvoisa eduskunta, hallitus pystyi taas tekemään toimia myöskin tutkimuksen ja koulutuksen vahvistamiseksi. Opetus- ja kulttuuriministeriölle esitetään valtuutta, jolla valtio saa luovuttaa huippututkimusta rahoittavalle säätiölle, joka on perustettu, 60 miljoonan euron arvosta ja ammatillisen koulutuksen osakeyhtiölle 80 miljoonan euron arvosta valtion pörssiosakkeita. Tässä on löydetty tapa, millä näillä yhteensä 140 miljoonalla eurolla laitetaan niin sanotusti tasetta töihin, tuottamaan rahoitusta näille tärkeille ammatillisen koulutuksen sekä huippututkimuksen hankkeille.

Arvoisa puhemies! Me elämme todellakin vahvan talouskasvun aikaa edelleen, mutta kaikki merkit viittaavat siihen suuntaan, että talouden kasvu on hidastumassa. Valtiovarainministeriön kansantalousosasto ennustaa ensi vuodelle 1,8 prosenttiyksikön talouskasvua. Meidän täytyy tehdä kaikkemme, että me pystymme pitämään sitä vahvempaa talouskasvua yllä, jatkamaan tätä vahvaa talouden virettä.

Tällä hetkellä se suurin kysymys ja suurin huolenaihe on jälleen kerran työllisyys. Meillä on lähes 300 000 työtöntä ja kymmeniätuhansia avoimia työpaikkoja. 40 prosenttia yrityksistä joka puolelta Suomea viestii siitä, että heillä on työvoimapulaa. Siksi näissä hallituksen esityksissä, varsinaisessa budjettiesityksessä ja huomenna päätökseen tulevassa lisätalousarvioesityksessä sekä tässä, on kuitenkin merkittäviä panoksia ja toimia kokonaisuutena työllisyyteen ja nimenomaan kohtaanto-ongelmaan, työvoimapolitiittisen koulutuksen lisäämiseen. Nämä esitykset ovat kokonaisuus. Ainoastaan korkeamman työllisyysasteen kautta me pystymme turvaamaan meidän hyvinvoinnin. Ja nyt me voimme päästä korkeampaan työllisyysasteeseen, jos me saamme avoimet työpaikat ja työttömät suomalaiset ihmiset kohtaamaan.

Arvoisa puhemies! Työllisyys, työllisyys, työllisyys — siinä Suomen kolme keskeisintä haastetta, joihin hallitus on pystynyt omilla toimillaan tämän kauden aikana vastaamaan mielestäni kiitettävästi. Mutta lisää toimia tarvitaan. Ei ole jakopolitiikan aika, vaan pitää jatkaa tällä valitulla linjalla, vahvistaen talouskasvua, auttaen työttömiä ihmisiä löytämään työpaikat. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ilmeisesti on tarvetta debattiin. Avataan debatti.

17.08 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että ministerillä oli hyviä kerrottavia myös tästä velkaantumisesta ja velanoton tarpeesta. Tähän vuoteen kun lähdettiin, niin velanoton tarve oli yli 3 miljardia, ja nyt se on saatu painettua tuohon 1,2 miljardiin.

Pidän myönteisenä sitä, että tässä esityksessä vahvistetaan meidän omaa, kotimaista ruoantuotantoa. Entisenä maa- ja metsätalousministerinä ja ruokaministerinä tämä on ollut ministeri Orpolle tärkeä asia, ja kiitos siitä koko hallitukselle, että näitä panostuksia nyt tulee.

Myös koulutus ja tutkimus on ensiarvoisen tärkeää. Talouskasvu näyttää pientä hiipumista ensi vuoteen, ja meidän pitää huolehtia siitä, että me saamme entistä enempi nyt työttömänä edelleen olevia työn syrjään kiinni, ja siinä nimenomaan tämä täydennyskoulutus ja uudelleen koulutus ovat kyllä aivan avainasemassa.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat osallistua debattikeskusteluun, nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta.

Pöytäkirja PTK 119/2018 vp

17.09 Timo Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suuressa kuvassa kuitenkin varsinaisen talousarvion, joka on eduskunnan käsittelyssä, jätön jälkeen tässä täydennyksessä ei mitään kovin merkittävää muutosta tehdä. Edelleen todetaan, että kuluttajien luottamuksen, kestäväen talouskasvun ja kohentuneen työllisyyden ansiosta julkiset palvelut pystytään jatkossakin turvaamaan, ja se on se kaikkein tärkein asia, joka sitten sitä kuluttajien luottamusta pidemmässäkin juoksussa varmistaa.

Hallituksen taholta on viisasta tunnustaa se, että nopean talouskasvun aika saattaa olla takana, ja sen tähden on syytä varautua siihen, että maailmalla voi tapahtua muutoksia, ja Suomenkin pitää olla valppaana.

Valtiovarainvaliokunnan puolesta haluan kiittää siitä, että hallitus on mahdollistanut sen, että jakovara tällä kertaa on runsaampi, ja me varmaan löydämme tähän hyviä ratkaisuja.

17.10 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kalli tässä todisti, että ilmeisesti sittenkin on jakopolitiikan aika, toisin kuin valtiovarainministeri tässä totesi.

Oikeasti on uudistuspolitiikan aika ja on investointipolitiikan aika. Leikillisesti sanottuna: jos vuoden 2019 budjetti ei riittävästi vastaa 2020-luvun haasteisiin, niin tietenkin täydentävässä budjetissa olisi voinut sitten tuoda esiin ne uudistukset, joita seuraava vuosikymmen meiltä edellyttää.

Mutta kiinnittäisin huomiota nyt kestävyysvajeeseen, jonka kuromiseen umpeen tämä hallitus ei lupauksista huolimatta pystynyt. Sitä jäi silti 3 prosenttiyksikköä bkt:stä, 7 miljardia euroa. Suomi ei tullut kuntoon. Suomalaiset pörssiyhtiöt tulivat kyllä tuloskuntoon, kuten ennätyksellinen osinkovuosi todistaa. Se on hyvä asia sinällään, mutta aivan eri asia.

Ne viisi uudistusta, joita SDP on esittänyt 2020-luvulle, on tarkoitettu työllisyyden ja kasvun varmistamiseksi entistä kuoppaisempaa aikana. Kuten valtiovarainministeri itsekin totesi, odotettavissa ei ole [Puhemies koputtaa] enää näin suotuisaa aikaa.

17.12 Simon Elo sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tiistaina julkaistiin Tilastokeskuksen ja työllisyys- ja elinkeinoministeriön työllisyysraportit: yli 115 000 työllistynyt tämän hallituksen aikana ja 105 000 työtöntä vähemmän. Tämä on erittäin merkittävää. Minun täytyy ihmetellä sitä, millaista hallituksen toiminnan pitäisi olla, jotta se vasemmisto-oppositiolle kelpaa, jos tämä ei kelpaa. Tämähän on se kaikkein merkittävin kysymys ollut koko tämän kolmen vuoden ajan. Lisäksi kahdessa vuodessa pitkäaikaistyöttömien määrä on vähentynyt yli 50 000:lla, ja mikä hienointa, nuorisotyöttömyys on vähentynyt yli 5 prosenttiyksikköä.

Tässä täydentävässä budjetissa sinisten pirtaan sopii hyvin se, että kansanturvallisuuden panostetaan: poliisiin, suojelupoliisiin, rajaviranomaisiin. Sinne kannattaa laittaa hie-
man lisää.

Ja kyllä ihmetyttää se, että Ruotsissakin nyt kaksi kuukautta — ja jälleen epäonnistui hallituksen muodostaminen — on yritetty veivata hallitusta. Suomessa on toimintakykyinen hallitus, joka on saanut talouden kuntoon. Katsotaan jälleen sitten, niin kuin kansalainen päättää, mikä on vaalien jälkeen tilanne, mutta todella toivon, että emme joudu siihen tilanteeseen — vaikkapa vasemmiston avittamana [Puhemies koputtaa] — jossa Ruotsissa tällä hetkellä ollaan.

Pöytäkirja PTK 119/2018 vp

17.13 **Kari Uotila vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri teki tuossa katumusharjoituksia ja kertoi, että jos vaalikauden alussa olisi tiedetty, kuinka hyvä taloustilanne nyt tällä hetkellä on, olisi pitänyt joitakin kipeimpiä leikkauksia ehkä harkita uudelleen. Yksi tapa olisi ollut tässä täydentävässä esimerkiksi poistaa ne kansaneläkkeisiin ja niihin liittyviin etuisuuksiin liittyvät indeksileikkaukset, jotka myös ensi vuonna jatkuvat. Tähän olisi ollut hyvä mahdollisuus tässä täydentävässä, mutta sitä ei kuitenkaan tehty.

Mutta haluan myös antaa arvoa sille, että tässä on myönteisiä asioita, ja otan yhden esiin: Parlamentaarinen liikennetyöryhmä esitti — kun puhutaan liikenteen ilmastopäästöistä — kävelyn ja pyöräilyn edistämistä. Se ei varsinaiseen budjettiesitykseen sisällynyt, mutta lisätalousarviossa tälle vuodelle ja sitten tässä täydentävässä se on mukana. Arvostan sitä kovasti, ja tällaisia toimenpiteitä tarvitaan todella lisää, jos aiotaan ilmastonmuutos torjua, niin liikenteen, rakentamisen kuin maataloudenkin osalta.

17.14 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On syytä muistaa, että tämä vaalikausi kun alkoi, missä tilanteessa olimme. Julkisen talouden rahoitusasema oli 38 miljardia heikentynyt edellisen neljän vuoden aikana. Siitähän lähdettiin liikkeelle.

Olen kuullut tässä eri puheenvuoroissa sellaisia kannanottoja, että yritykset tuottavat voittoa, ja se tuntuu joillekin olevan jopa kauhistus. Sehän on ainoa tapa, jolla me tätä maata voimme rakentaa, että yritykset tuottavat voittoa. [Timo Harakan välihuuto] Yksikään sellainen yhtiö, joka tuottaa tappiota, ei tee investointeja. Ei Äänekosken sellutehtaan miljardi-investointeja tehnyt semmoinen yhtiö, joka tekee rajusti tappiota ja voi huonosti. [Timo Harakan välihuuto] — Edustaja Harakka, teidän taloudellinen osaamisenne tässä asiassa on hieman kummallista. — Yritykset investoivat silloin, kun on rahaa, ja jopa on rohkeutta ottaa velkaa ja tehdä uusia työpaikkoja, niin kuin on nyt käynyt. 115 000 uutta työpaikkaa, ja valtiontalous on parantunut hurjasti, ja te valitatte täällä sitä, että yritykset tuottavat voittoa. En kyllä teidän ajatusmaailmaanne ymmärrä yhtään, [Puhemies koputtaa] mutta kai se on sitä korkeampaa talousosaamista, jota minä en osaa.

17.15 **Timo Harakka sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei ole ensimmäinen kerta, kun joudun pyytämään edustaja Hoskosta ottamaan sinitarran pois korvasta. Minähän sanoin nimenomaan, että se, että on lisää osinkoja jaettavana tällä kertaa verrattuna aikaisempiin vuosiin, on hyvä asia. Tämän voitte tarkistaa — jos jaksatte lukea eduskunnan pöytäkirjoja — ihan sieltä pöytäkirjasta.

Mutta se on eri asia kuin se, että Suomi olisi kunnossa. Ja tämä hallitus ei valitettavasti ole — siitä huolimatta, että se on historiallisen paljon leikannut köyhiltä ja kipeiltä, opiskelijoilta ja eläkeläisiltä — kyennyt sopeuttamaan valtiontaloutta yhtä paljon kuin edeltäjänsä, joka oli paljon vaikeammassa, suorastaan katastrofaalisessa, maailmantaloudellisessa tilanteessa. Siksi olemme siinä tilanteessa, että tämä myötätuulikaan ei ole auttanut kestävyysvajeen kuomisessa kiinni, toisin kuin hallitus lupasi. Sitä jää vielä 6—7 miljardia euroa huonoksi perinnöksi seuraavalle hallitukselle.

17.16 **Sari Multala kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Siitä edustaja Harakan puheen alkuosasta olen täysin samaa mieltä, mutta siitä, että ei mitään olisi tehty tai ei kestävyysvajetta olisi onnistuttu kuromaan umpeen, olen eri mieltä.

Pöytäkirja PTK 119/2018 vp

Kuitenkin kaikista tärkein asia on työllisyyden kasvattaminen, ja hallitus on onnistunut omilla toimillaan ja totta kai myös markkinatilanteen siivittämällä nostamaan työllisyydestä erittäin paljon. Toki tekemistä vielä riittää. Työllisyysasteen tulisi olla lähempänä 80:tä prosenttia, jotta meillä olisi mahdollisuudet tulevaisuudessakin pärjätä.

Haluan kuitenkin erityisesti kiittää tässä täydentävässä talousarvioesityksessä muutamasta asiasta:

Ensimmäinen on vaihtoehtoisten rahoitusmallien, SIBin eli social impact bondin, tuominen mukaan meidän hyvinvoinnin rahoitusmalleihin. Tässä uudessa mallissahan nimenomaan pyritään nyt puuttumaan pitkäaikaistyöttömyyteen. Toivottavasti sieltä löytyy uusia keinoja.

Kiitan myös tässä yhteydessä parannuksista opiskelijoiden tukiin. Tulevaisuudessa opiskelijoiden saamia apurahoja ei oteta tulona huomioon ja alle 18-vuotiaiden opiskelijoiden vanhempien tulot eivät pienennä opintorahaa eivätkä asumislisää.

17.17 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen hieman hämmentynyt siitä, että pääministeri tuossa kyselytunnin aikana puhui perhevapaauudistuksen kohdalla, että ensi kaudella, kun asiat saadaan kuntoon, sitten ruvetaan tällaisia asioita miettimään, ja toisaalta nyt ministeri sanoi, että meillä on hyvässä vauhdissa talouskasvu mutta se alkaa hiipumaan. Elikkä onko tästä nyt luettavissa, kun minä yhdistän nämä kaksi asiaa yhteen, että parannuksia esimerkiksi asumiseen ja liikkumisen halvempiin hintoihin, perheiden verovapauden palauttamista ei ole tulossakaan? Näitä kun laittaa yhteen, niin siltä tämä nyt valitettavasti kuulostaa. Minä ymmärrän, että puhutaan työstä, mutta ihmiset ajattelevat myös tuloja, millä pitää elää joka ikinen kuukausi. Jos työstä saatavat tulot eivät riitä menoihin, niin ei se kyllä paljon naurata. Meillä perussuomalaisilla olisi ollut hyviä ideoita jo pari vuotta asumiseen ja liikkumiseen ja niiden halpuuttamiseen. Hyvä ministeri, katsokaa näitä. [Puhuja näyttää paperia kädessään] Meillä on ihan hyviä ideoita, ottakaa koppi.

17.18 Katja Hänninen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy sanoa edustaja Hoskoselle, että on aika erilaisia arvovalintoja tehty tällä hallituskaudella kuin viime hallituskaudella, koska te olette leikanneet kaikista pienituloisimmilta kansalaisilta — eläkkeensaajilta, lapsiperheiltä, työttömiltä, sairailta — mutta sen sijaan, että olisitte tehneet oikeudenmukaista politiikkaa, teillä oli kuitenkin varaa tehdä miljardin euron veronkevennykset, jotka suosivat suurituloisimpia. Täytyy kysyä, mitä tämän teidän arvovalintanne pohjalta oikein löytyy, että köyhiltä leikataan ja rikkaille annetaan. Vasemmistoliitto ei tällaista politiikkaa voi hyväksyä.

Me olemme nyt esittämässä lausumaa, että tuodaan viipymättä eduskuntaan täydentävä talousarvioesitys, joka kompensoi täysimääräisesti kansaneläkeindeksiin ja siihen sidottuihin etuuksiin hallituskaudella tehdyt leikkaukset. Mitä sanotte tähän, arvoisa valtiovarainministeri Orpo? Tuotteko te tämän vasemmistoliiton ehdottaman esityksen tähän saliin, jotta voimme auttaa niitä kaikista köyhimpiä suomalaisia?

17.19 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nieltä mainiten tartun edustaja Harakan edelliseen puheenvuoroon. Hän yritti puolustella edellisen hallituskauden huonoja tekoja sillä, että viime hallituskausi mentiin tilanteessa, jossa kansainvälinen talous oli katastrofissa. Ei näin ollut. [Timo Harakan välihuuto] Ta-

Pöytäkirja PTK 119/2018 vp

lous kasvoi vahvasti maailmalla, Euroopassa, mutta Suomi ei päässyt mukaan. Tätä te ette voi kiistää. Mutta tällä hallituskaudella me olemme päässeet tähän kyytiin mukaan, ja Et-lakin tunnustaa, että iso osa työpaikoista, joita on luotu, on tehty hallituksen toimien ansiosta.

Mitä tulee kaikista pienimpiin päivärahoihin, sairaus- ja vanhempainpäivärahoihin, tämä hallitus nostaa ensi vuonna niitä 80 euroa, työmarkkinatuen tasolle. Ja kun oli edellinen korotus, silloinkin se oli keskustajohtoinen hallitus, joka tähän pystyi, juuri näiden kaikkein köyhimpien ihmisten osalta, jotka eivät ole työelämässä mukana. [Puhemies: Aika!] Tähän tarvittiin keskustajohtoinen hallitus... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

17.21 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Juhlimme parantunutta työllisyyttä, ja ministerikin päätti puheensa korskeasti ”työllisyys, työllisyys, työllisyys”, ja hyvä niin. Mutta sitten kun katsomme, mitä hallitus on itse aktiivisesti tehnyt työllisyyden hyväksi, niin ei voi olla kiinnittämättä huomiota siihen, miten aktiivimalli näkyy nyt tässä täydentävässä budjettiesityksessä. Te olette hoitaneet työllisyyttä aktiivimallilla, joka leikkaa työttömältä työnhakijalta työttömyysturvaa, mikäli hän ei onnistu saamaan työtä, ja kaikesta päätellen sen seurauksena nyt tässä täydentävässä budjettiesityksessä lisätään Kelan toimintamenoja 11,4 miljoonaa euroa, mikä menee lisääntyneiden toimeentulohakemusten käsittelyyn, lisääntyneiden byrokratiamentojen kattamiseen, ja tämä kaikki kertoo siitä, että tämä aktiivimalli ei ole ollut onnistunut malli edistää työllisyyttä. Voitteko te, ministeri Orpo, tunnustaa tämän, että Kelan toimintamenoäärärahojen lisääminen johtuu juuri siitä, että aktiivimalli ei ole toiminut kuten on odotettu?

17.22 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin, kaikkein pienituloisimmilta suomalaisilta ei ole leikattu, päinvastoin: kaikkein pienituloisimpien saama toimeentulotuki on sidottu indeksiin, ja siihen on tehty kaikki indeksin mukaiset korotukset. Toiseksi, kaikkein pienituloisimmat eläkeläiset saavat takuueläkettä, ja takuueläkettä on tasokorotettu useamman kerran tällä vaalikaudella. [Hannu Hoskonen: Viisikymppiä!] Kolmanneksi, kuten edustaja Heikkinen täällä jo mainitsikin, pienimpiin päivärahoihin on tuntuvat korotukset ensi vuonna.

Mitä arvovalintoihin tulee, niin hallitus on tehnyt sen arvovalinnan, että on haluttu edistää työllisyyttä. Hyvät ystävät, kymmenettuhannet köyhät ihmiset, kymmenettuhannet köyhät perheet ovat saaneet parannusta taloudelliseen tilanteeseensa juuri sitä kautta, että työllisyys on parantunut ja he ovat päässeet töihin.

Mitä aktiivimalliin tulee, niin yhdessä on sovittu siitä, että sitä edelleen parannetaan, ja se on hyvä asia.

17.23 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Laitan oikein nämä silmälasit, että näen ministerin paremmin. — Arvoisa ministeri, te tuotte erittäin hyvän lain ensi vuonna, sotilastapaturma- ja palvelussairauslain koskien varusmiehiä, jotka loukkaantuvat tai joiden kohdalla tulee kuolemantapaus. Olemme koko eduskunta tehneet lakialoitteen — yli sadan kansanedustajan allekirjoitus — siitä, että lakia sovellettaisiin taannehtivasti vuoteen 2017, kun kriisinhallinnassa toimivat rauhanturvaajat saivat tämän vastaavan vakuutusturvan. Eli kaksi vuotta suomalaiset varusmiehet ovat olleet turvan ulkopuolella.

Pöytäkirja PTK 119/2018 vp

Minä kysyn teiltä nyt, hyvä ministeri, ja oikeastaan minä anelen — tässä oppositiossa olossa on se huono puoli, että joutuu tekemään kaksin verroin, hartiavoimin, töitä saadakseen hyviä asioita eteenpäin: löytyykö mistään rahaa vielä joulukuussa, että saataisiin tämä varusmiesten korvausasia kuntoon ja muun muassa Raaseporin uhrin ja heidän omaisensa saisivat oikeutta osakseen? Minä katsoin, että täällä muun muassa tuodaan paperittomille ja heidän terveydenhuoltoonsa tämä päälle 5 miljoonaa euroa tähän budjettiin, ja näkisin, että olisiko pieni raha — ajatellaan vaikka 120 000 euroa — mahdollista sieltä löytää. Tämä on erittäin tärkeä asia, ja kun me kaikki varmasti sydämellä tämän koemme ja ajattelemmme, että se olisi oikeus ja kohtuus, niin miten näin joulun alla, [Puhemies koputtaa] ministeri? — Kiitos.

17.24 Satu Taavitsainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! SDP toi jo vuosi sitten esille työttömyydestä rankaisevan aktiivimallin epäkohtia ja muun muassa sen, että se tulee lisäämään Kelan toimeentulotukimenoja ja hallintokustannuksia. Me vastustimme tämän todella eriarvoistavan mallin viemistä heikkouksineen läpi ja ehdotimme siihen useita parannuksia. Hallitus ei kuitenkaan suostunut perumaan lakia. Nyt olemme sitten siinä tilanteessa, että hallitus esittää meille täällä tänään 11,4 miljoonaa euroa lisää rahaa Kelalle toimeentulotukihakemusten ja aktiivimallin takia lisääntyneiden käsittelyjen vuoksi. Arvoisa ministeri, eikö olisi kaikista järkevintä perua tuo aktiivimallilaki, jolloin myöskään näitä lisääntyneitä kustannuksia ei tulisi? Näyttää sille, että tässä aktiivimalliasiassa se lisääntyvä työllisyystoimenpide on kohdistunut sinne Kelan virkailijoihin. Heitä kyllä on työllistetty.

17.25 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vielä lisää tähän taloustilanteeseen: Kun katsoo tämän hallituksen alkutaivalta, niin pitää muistaa se, että meillä viime hallituksen lopulla oli jo kahden kansainvälisen luottoluokittajan kaltainen kortti Suomelle. Jos ei olisi ruvennut talous kuntoon menemään, niin meillä olisi korkokanta lähtenyt nousemaan ja jokainen prosentti, mikä meidän velan korkoon olisi tullut lisää, olisi ollut miljardi pois valtion budjetista. Silloin ei meiltä olisi kysytty, että mikä on teidän politiikkanne, silloin olisi vain raa’asti otettu. Katsokaapa, hyvät ystävät, miten kävi Kreikassa. Siellä kun ei välitetty talouden kunnosta, niin eläkkeitä leikattiin 50 prosenttia. Kysyttiinkö eläkeläisiltä? Ei varmaan kysytty. Valtion palkkoja leikattiin 30–50 prosenttia riippuen henkilöstä: jos oli perheellinen, vähän vähemmän, poikamiehiltä ja yksin eläviltä naisilta noin puolet. Tätäkö olisi meidän pitänyt jäädä odottamaan ja jättää talous hunningolle, niin kuin eräältä hallitukselta aikanaan jäi?

Elikkä kun me laitamme taloutta kuntoon, niin kannattaa muistaa se, että me emme elä täällä saarekkeessa vaan me elämme maailmanmarkkinan yhtenä maana, jonka tulevaisuus riippuu siitä, käyvätkö meidän tavarat tuolla maailmanmarkkinoilla kaupaksi. Jos eivät käy, niin meidän käy huonosti.

Älkää viitsikö vääntää mustaa valkoiseksi, kun se sitä ei ole.

17.27 Simon Elo sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aktiivimalli on edelleen näköjään aktivoinut demareita nostamaan sen yhä uudelleen esille.

Täytyy nyt muistaa, mistä on kyse. Vaihtoehtona oli joko se, että kaikilta leikataan työttömyysturvaa, tai se, että tehdään sellainen malli, jossa omalla aktiivisuudellaan voi estää sen. Minusta on paljon reilumpaa se, että omalla aktiivisuudellaan pystyy estämään tällai-

Pöytäkirja PTK 119/2018 vp

sen 5 prosentin leikkauksen, ja moni siihen on pystynyt, ja monen palaute on myös se, että tämä on heitä aktivoinut, saanut hakemaan töitä, ja moni on töitä myös saanut. Se näkyy myös luvuissa. Ja niin kuin Etlä totesi, vähintään puolet siitä työllisyyskasvusta, mitä tämän hallituksen aikana on tapahtunut, liittyy hallituksen tekemiin toimenpiteisiin.

Mitä tulee sitten vasemmiston kritiikkiin tuloverojen kevennyksistä, jotka ovat olleet merkittäviä, 1,4 miljardia euroa, niin tässä nyt sitten on ihan aatteellinen ero. Meidän mielestämme on reilua, että työmiehen ja -naisen käteen jää enemmän rahaa, teidän mielestänne on reilua, että valtion käteen jää enemmän rahaa — tässä nyt se ero on, ei voi mitään. Mutta totuus on myös se, että vähävarainen on suhteellisesti saanut enemmän näiden [Puhemies koputtaa] kevennysten jälkeen kuin isotuloinen.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Edustaja Joonas Räsänen, ja sitten ministerin vastaus.

17.28 Joonas Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos tästä aktiivimallista aloittaa, niin kun hallitus aina vaatii oppositioltakin, että esittää nyt niitä omia säästökohteitanne, niin tässähän edustajat Tuppurainen ja Taavitsainen esittivät. Säästää se 11,4 miljoonaa, mikä joudutaan taas laittamaan sinne Kelan kankkulan kaivoon vain byrokratiarattaiden pyörittämiseen. Sen saa sillä pois, kun jättää tämän turhan aktiivimallin pois, mikä on aiheuttanut vain mielipahaa ihmisissä. [Ben Zyskowitz: Ja sekö ei lisää menoja missään?] Aina täältä kehoitetaan, että sanokaa nyt sitten, mistä säästetään — täällähän edustajat Tuppurainen ja Taavitsainen kertoivat, mistä 11,4 miljoonaa voidaan tässäkin säästää.

Arvoisa puhemies! On päivän selvää, kun tätä täydentävääkin talousarvioesitystä tässä katsoo, että kyllähän meillä on huutava tarve niille toimenpiteille, joilla me vahvistamme työllisyyskasvua ja talouskasvua tulevina vuosikymmeninä. Nythän kysymys on siitä, millä tavalla suomalainen hyvinvointiyhteiskunta pärjää myös seuraavassa haasteessa ja sitä seuraavassa haasteessa, ja toivoisin kyllä, että tähän hyvin laajasti yhteisymmärryksessä näitä keinoja mietitään, [Puhemies koputtaa] jotta myös seuraavalla vuosikymmenellä täällä olisi jotain, mitä jakaa. [Ben Zyskowitz: Ei ainakaan veroja kiristämällä, kuten te esitätte!]

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ministeri Orpo, vastauspuheenvuoro, 1 minuutti.

17.29 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Otetaan nopeasti.

Aloitetaan Kelasta. Ensinnäkin teidän kaikkien on hyvä tietää se, että siellä myöskin toimeentulotuen siirto on ollut merkittävänä asiana, mikä nostaa Kelassa kuluja. Ja todella olisi tarvetta — käytitte jotain kankkulan kaivo -tyyppistä vertausta — siis arviointiin, Kelan toimintakykyä mielestäni pitää arvioida, niin kuin Valtiontalouden tarkastusvirastokin on kiinnittänyt huomiota. En ole varma, että se toimii tehokkaimmalla mahdollisella tavalla. Tämä olisi hyvä tapa säästää veronmaksajien rahoja.

Edustaja Juvonen kysyi sotilastapaturmalainsäädännöstä. Mielestäni tämä on sellainen asia, että jos eduskunta käsittelyssään haluaa takautuvasti myöntää näitä, niin se on mahdollista ja niin sanotut joululahjarahat ovat sitä varten olemassa. Minä voisin tässä ainakin

Pöytäkirja PTK 119/2018 vp

omasta puolestani, vaikka asia on ministeri Mattilan ensisijaisesti, heittää palloa myöskin eduskunnan suuntaan.

Aktiivimalli on yksi lukuisista hallituksen työllisyyttä lisäävistä toimenpiteistä. On saatava loistavia tuloksia aikaan. Mutta aivan oikein, meidän täytyy kaikkien katsoa nyt tulevaisuuteen, miten me pääsemme vielä eteenpäin, ja puhua niistä välttämättömistä uudistuksista, mitä me tarvitsemme.

Arvoisa puhemies! Toivottavasti saan mahdollisuuden jatkaa vastauksia vielä myöhemmin, jos nyt oli aikaa minuutti.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Voi jatkaa vaikka nyt vastaukset loppuun, niin mennään sitten puhujalistaan.

Kiitos. — Mitä tulee sitten siihen, pitäisikö tässä joitain katumusharjoituksia tehdä menoleikkausten osalta, niin ei. Siis se tilanne, missä me hallitusohjelman teimme ja tämän ison vakautusohjelman, oli sellainen, että ne oli pakko tehdä silloin. Nyt me olemme siinä tilanteessa, että meidän budjettitaloutemme alkaa tasapainottumaan, julkinen talous on tasapainossa. Kestävyysvajetta on viimeisen arvion mukaan pystytty purkamaan 3 miljardilla, se on kova saavutus. Siihen ei ole laskettu mukaan sote-uudistusta, joka varmasti helpottaa meidän yhteisymmärrystämme. Sen lisäksi me olemme vieneet 4 miljardin säästöohjelman läpi. Talouskasvu on tietenkin osa tätä purkua.

Mutta se, mikä on ongelma, mikä jokaisen pitää ymmärtää, on se, että kun väestöennusteet laskevat, niin kestävyysvajeen maali karkaa ja työllisyysastetavoitteen pitää olla vielä nopeammin vielä korkeampi. Eli me tarvitsemme todella paljon toimenpiteitä.

Ja aina kyllä työllisyys, työllisyys, työllisyys: ei ole tuloja, jos ei ole työtä. Tämä erottaa puolueita tässä salissa merkittävällä tavalla. Ensin pitää kakku leipoa ja tulot saada, sitten voidaan jakaa. Tästä minä haluan pitää kiinni: ei jaeta enempää kuin on. [Leena Meri pyytää vastauspuheenvuoroa] Olen huomannut, että yhteiskunnassa on kasvava ilmapiiri sille, että jaetaan jotain, mitä ei ole. Se on meidän lastemme, ja sitä jaettaisiin ikään kuin vähän etukäteen.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Meillä on tähän rajallinen aika käytössä, 1 tunti, niin että mennään nyt puhujalistaan, ja jos sitten vielä tulee tarvetta debattiin, niin jatketaan.

17.32 Tytti Tuppurainen sd: Arvoisa rouva puhemies! Tulevan vuoden budjettiesityksen täydentäminen antaa yhden tilaisuuden keskustella talouspolitiikasta laajemminkin. Keskustelussa on ihan paikallaan pitää maltti mukana, sillä vaaleihin on enää alle viisi kuukautta. Talouspolitiikassa uskottavuus on kaikki kaikessa.

Lähtökohtaisesti haluan onnitella hallitusta siitä, että se on viimeisenä toimintavuonna saanut hyvää vetoapua kansainväliseltä taloudelta. Onnea siitä, ministeri Orpo. Suomi on vahvasti kiinni globaaleissa toimitusketjuissa ja arvoketjuissa, ja talouden veto Saksassa tai Yhdysvalloissa näkyy aina pian myös täällä meillä. Työllisyys on parantunut, ja kasvu tuntuu.

Arvostelun sanat ovat kuitenkin paikallaan siinä, miten hallitus on finanssipolitiikkansa virittänyt. Finanssipolitiikassa on menty politiikka edellä ja finanssit perässä. Leikkaukset ajoitettiin hallituksen alkutaipaleeseen, jolloin kotimaista kysyntää olisi pitänyt pikemmin-

Pöytäkirja PTK 119/2018 vp

kin pitää paremmassa kunnossa. Helpotuksia sen sijaan on tullut tähän vaiheeseen, jolloin talouden kasvu olisi muutenkin kotitalouksia ja yrityksiä tukenut. Finanssipolitiikassa on ajoitus kaikki kaikessa, ja nyt tämä ei ainakaan oppikirjan mukaisesti ole ollut vastasyklistä finanssipolitiikkaa. — Pääministeri yllytti joskus potkaisemaan polveen, jos hänestä löytyy poliitikko. Vältetään tätä nyt kuitenkin niin konkreettisesti kuin vertauskuvallisesti, sitä vastoin potkun saa kyllä hallituksen politikointi talouden pitkäjänteisyyden kustannuksella.

Arvoisa rouva puhemies! Hallitus esittää tulevan vuoden budjetin täydennysesityksessä lisämäärärahoja hyviin tarkoituksiin aina maatalouden tukipaketista koulutukseen ja tutkimukseen.

On kuitenkin hämmäntävää, miksi esimerkiksi tutkimukseen tulee lippulaivasäätiölle 60 miljoonaa euroa pääomaa ja ammatilliseen koulutukseen ja koulutusvientiin osakeyhtiö 80 miljoonan euron pääomalla — siis huomattavasti lisämäärärahaa sinne, mistä on aiemmin tylsällä kirveellä leikattu suuret summat. Pitää muistaa, että valtion budjetti ja sitä toteuttavat viranomaiset ovat luonteva tapa kanavoida yhteisiä varoja hyviin tarkoituksiin. Valtiontalouden kokonaisuus on syytä pitää hallinnassa, ja siitä päättäminen on eduskunnan käsissä. Sen on oltava avointa. Pienet murentamiset vievät pala palalta budjettivaltaa perustuslaillisen järjestyksen ulottumattomiin.

Arvoisa rouva puhemies! Vielä toinen yksityiskohta tästä budjetin täydennys ehdotuksesta: Kelan toimintamenojen kohdalla on 11,4 miljoonaa euroa lisäystä. On pakko palata vielä entisiin, aiemmin tässä salissa käytettyihin puheisiin. Me sanoimme tuolloin ja sanomme tänään, me oppositiossa, että tämä työttömyysturvan aktiivimalli on byrokratian lisäämistä. Nyt me näemme: rahaa menee Kelan hallintoon, ja samaan aikaan leikataan työttömiltä. Toimeentulotukihakemukset kasvavat ja Kelan menot, määrärahat, kasvavat, byrokratia kasvaa, mutta selvää näyttöä ei ole siitä, että tämä aktiivimalli olisi parantuneen työllisyystilanteen takana. Tältä osin on hallituksella uudelleenarvioinnin paikka.

17.36 Timo Harakka sd: Hyvä rouva puhemies! Tästä edustaja Tuppuraisen viisaasta puheenvuorosta onkin helppo jatkaa.

Todellakin, ministeri Orpokin aloitti siitä, että nyt käsillä oleva täydentävä talousarvio lisää valtion velkaantumista vajaat 200 miljoonaa euroa. Ensi vuonna valtio ottaa siis nettovelkaa 1,6 miljardia euroa. Tämä lisäyshän ei ole suuren suuri, mutta suunta on väärä. Se, että hyvässä suhdanteessa alijäämä kasvaa, kertoo huonosta hallituksesta. Valtiovarainministeriö arvioi itse, että suhdanteesta putsattu rakenteellinen alijäämä on 1,1 prosenttia tänä vuonna ja 0,8 prosenttia ensi vuodelle, selvästi yli sen puolen prosentin, johon on sitouduttu. Tämän alijäämän mittaamiseen voi ja pitää suhtautua suurella varauksella, mutta se myös osoittaa, että hallitus ei ole pitänyt hyvää huolta julkisesta taloudesta, edes valtavan taloudellisen myötätuulen auttamana.

Vakavaksi tilanteen tekee se, että 2020-luvulla on luvassa kuoppaisempaa kehitystä. Hallituksen oma budjettikin ennustaa ensi vuonna talouskasvun puolittuvan. Osa vaikeuksista on ennakoimattomia, emme voi omin toimin estää kauppasotia tai euroalueen epävakautta, joihin populistit tällä ja toisella puolella Atlanttia voivat Suomenkin syöstä. Osa ongelmista kuitenkin tiedetään jo nyt. Heikkenevä huoltosuhde pitää yllä kestävyysvajetta, jonka tämä hallitus lupasi poistaa. Noin 10 miljardin euron vaje piti poistaa, mutta näin ei käynyt. Vaikka tämä hallitus heikensi vähäosaisten asemaa — eläkeläisten, opiskelijoiden, köyhien ja kipeiden asemaa — enemmän kuin mikään edeltäjänsä, jopa onnistui en-

Pöytäkirja PTK 119/2018 vp

simmäistä kertaa Suomen historiassa leikkaamaan kansaneläkkeitä, silti julkisen talouden sopeutukseen se ei pystynyt. Noin 7 miljardia siitä 10 miljardista eurosta jäi seuraavalle hallitukselle, tästähän olimme ministeri Orpon kanssa samaa mieltä. Ja seuraavaa hallitusta tuskin kannattelee yhtä suotuisa kansainvälinen suhdanne. Suomi ei tullut kuntoon.

Täydentävässä budjettiesityksessä olennaista ei niinkään ole, mitä siellä on, vaan mitä siellä ei ole. Turhaa oli tietenkin odottaakaan, että hallitus olisi pannut vireille SDP:n edellyttämät viisi uudistusta eli sen ison vitosen, jolla nimenomaan vastataan 2020-luvun työllisyyden ja kasvun haasteisiin: Ensimmäinen on oppivelvollisuuden laajentaminen aidosti maksuttomalla toisella asteella. Toinen on perhevapaaudistus. Kolmas on asteittainen siirtyminen maksuttomaan varhaiskasvatukseen. Neljäs on yksinkertainen ja kattava sosiaaliturva eli yleisturva. Ja viides on pienipalkkaiseen työhön kannustava verouudistus.

Arvoisa puhemies! Täydentävän budjetin panostukset koulutukseen ovat määrällisesti tervetulleita mutta sisällöllisesti varsin kyseenalaisia. Tutkimuksen lippulaivojen säätioon on luvassa pääoma, joka entisestään korostaa hallituksen halua siirtyä vahvasta perustutkimuksesta kohti valikoivaa ja jossain määrin poliittisesti määräytyviä painopisteitä. Onnistuminen voittajahankkeiden valinnassa on epävarmaa, mutta epäonnistuminen korkeakoulutuksen perustason turvaamisessa on varmaa. Tosiasiaksi jää, että tämä hallitus on ollut tutkimukselle ja tieteelle vihamielinen ja kovakorvainen hallitus.

Ammatillisen koulutuksen leikkausten ja sotkemisten lisäksi luvassa on nyt myös yksityistämistä. Ammattikoulutukseen liittyvien yksityisten yritysten rahoittaminen jälleen kerran säätion varoin ei paranna ammattikoulutuksen arkea, josta puuttuu opetusta ja opettajia. Jos nuo varat olisi pantu suoraan kipeimpään tarpeeseen, opetukseen ja opettajiin, niin kolmasosa vajeesta olisi sentään saatu katettua ja vähän ylikin. Nyt jää puuttumaan 190 miljoonaa euroa, jotka SDP:n vaihtoehtobudjetissa lisätään ammatilliseen koulutukseen korjaamaan se katastrofi, jonka tämä hallitus on aiheuttanut. Joka tapauksessa seuraavan hallituksen ohjelmaan kuuluu sekä korkeakoulutuksen että ammatillisen koulutuksen kunnianpalautus.

Arvoisa puhemies! Täällä on jo viitattu tähän yksityiskohtaan, joka omalta osaltaan osoittaa aktiivimallin kohtuuttomuuden, sen, että Kelan toimintamenoihin esitetään 11,4 miljoonan euron lisäys. Hallituksen oman tiedotteen mukaan ”lisärahoitustarve aiheutuu muun muassa toimeentulotukipäätösten aiheuttamasta työstä ja työttömyysturvan aktiivimallin toimeenpanosta”. Kasvun kestävyys edellyttää, että työllisyysaste nousee 72:n yli, ensi vaiheessa 75:een, mutta jokainen työllisyyden lisäprosentti tai jopa -promille on aikaisempaa vaikeampi. Siksi tarvitaan kunnon panostusta niihin työllisyyspalveluihin, joissa vaikeasti työllistyvät ja osatyökykyiset saadaan mukaan. Tarvitaan myös vähemmän uhoamista saatavuusharkinnan poistamisesta ja enemmän käytännön tekoja, joilla jo nyt maassa työlupaa toista vuotta odottaneet saadaan pois jonosta.

Lopuksi huomautan, että hallitus todellakin on yksityistämässä työllisyydenhoitoakin, mikä ei yleensä auta vaikeimmin työllistyviä. Täydentävässä esityksessä esitetään sijoitusta sosiaalisen investoinnin bondiin eli SIBiin, jolla yksityiset sijoittajat saavat tuottoa onnistuneesta työllistämisestä. Kotouttamisen osalta yksityisrahoitusmalli ei näytä läheskään saavuttavan tavoitteitaan, joten työllistämisen-SIB on samojen haasteiden edessä.

Myönteiseksi loppukaneetiksi kuitenkin esitän toivomuksen, että edellisistä kokeiluista on opittu ja saadaan aikaan parempia tuloksia. Jokainen työllistyvä on askel kohti kestävämpää Suomea, ja kun vaikeusaste kasvaa, on kasvatettava myös luovuusastetta. Suomi on parhaimmillaan silloin, kun Suomi on rohkeimmillaan.

Pöytäkirja PTK 119/2018 vp

17.42 Satu Taavitsainen sd: Arvoisa puhemies! Hyvät edustajakollegat! Talousarvion täydentäminen olisi ollut hyvä mahdollisuus korjata talousarvion sisältämiä eriarvoisuuksia ja korjata sitä, että alkuperäinen talousarvio heikentää pienituloisimpien ihmisten ostovoimaa ensi vuonna. Hallituksen olisi pitänyt täydennysehdotuksessaan korjata perusturvaetuuksiin kohdistuneet indeksijäädätykset, joista eniten kärsivät työttömyysturvan ja kansaneläkkeen saajat. Myös kaikki muut aiemmat leikkaukset ja sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksujen 30 prosentin korotukset jätetään voimaan, vaikka nekin olisi voinut korjata tässä kohtaa.

Yhteensä hallitus on leikannut tällä kaudella satoja miljoonia euroja pienituloisten ihmisten toimeentulosta. Hallitus ei korjaa viime vuonna tekemäänsä diabeteslääkkeiden korvausten 20 miljoonan euron leikkausta, se ei korjaa vuonna 2016 tekemäänsä sairaille kohdistuvaa yli 11 miljoonan euron matkakorvausten omavastuun korotusta, se ei aio korjata 12,5 miljoonan euron lääkekorvausten omavastuun nostoa. Hallitus ei aio palauttaa keuhkakieläkorvausta eikä tekemäänsä 70 miljoonan euron leikkausta opintotukeen. Kaikki nämä olisi ollut mahdollista nyt korjata tässä täydentävässä esityksessä. Ilmeisesti vain tahto puuttuu.

Pienituloiset eläkkeensaajat maamme joka kolkassa kärsivät tällä hetkellä todella suurista vaikeuksista. Heillä eivät riitä rahat asumiseen, ruokaan, lääkkeisiin ja sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuihin ja muihin välttämättömyyshyödykkeisiin. Eräälle vanhukselle oli apteekista sanottu, että mene kirpputorille myymään tavaroita, jotta saat lääkkeesi ostettua.

Arvoisa puhemies! Suomessa valtiontalous on ajautunut negatiiviseen tilaan rikkaiden liiallisten vaatimusten takia. Rikkaiden tulot ja omaisuus ovat lisääntyneet. Tämä on seurausta erityisesti hyvätuloisille annetuista edullisista veronalennuksista. Sipilän hallitus on ollut hyvätuloisille löysä ja pienituloisille tiukka. Samaan aikaan kun rikkaiden tulot lisääntyvät, pienituloisten palkat, eläkkeet ja sosiaalietuudet ovat pysyneet ennallaan tai pienentyneet. Hallituspuolueet tuppaavat vastaamaan eläkeläisille vain, että valtion rahat eivät riitä, koettakaa pärjällä.

Matteuksen evankeliumin erästä jaetta voi verrata Sipilän hallituksen politiikkaan. Se kuuluu seuraavasti: ”Jokaiselle, jolla on, annetaan, ja hän on saava yltäkyllin, mutta jolla ei ole, siltä otetaan pois sekin, mitä hänellä on.” Tästä tulee sanonta Matteus-vaikutus, ja se tarkoittaa etujen kasaantumista niille, joilla niitä on jo ennestään. Tämä on Sipilän hallituksen politiikkaa. Rikkaille on annettu rahaa, köyhiltä on otettu. Maan hallitus on ottanut velkaa korvatakseen veroja, joita se ei ole tohtinut kerätä rikkaimmilta kansalaisilta. Hallitus on leikannut pienituloisilta eläkeläisiltäkin, kun ei ole halunnut lisätä suurten tulojen ja omaisuuksien verotusta, jotta Suomi voisi huolehtia kansalaisistaan ja valtion lisääntyneistä tehtävistä.

Arvoisa puhemies! Palaan vielä täällä jo puhuttuun työttömyysturvan aktiivimalliin. Kaikki tässä salissa viime vuonna kyllä tiesivät tämän työttömyydestä rankaisevan aktiivimallin epäkohdat ja muun muassa sen, että se tulee lisäämään Kelan toimeentulotukimenojen ja hallintokustannuksien. SDP vastusti tämän eriarvoistavan työttömyysturvan aktiivimallin viemistä heikkouksineen läpi, ja ehdotimme parannuksia. Hallitus ei kuitenkaan suostunut perumaan sitä eikä korjaamaan esitystä, ja nyt olemme sitten siinä tilanteessa, että hallitus esittää 11,4 miljoonaa euroa lisää rahaa Kelalle toimeentulotukihakemusten ja aktiivimallin lisääntyneiden käsittelyjen vuoksi.

Pöytäkirja PTK 119/2018 vp

Erityisen huonoa on, että aktiivimallihan ei keskity työnhakijan vahvuuksien löytämiseen ja sitä kautta ehkä kokonaan uuden työn ja työpaikan löytämiseen. Se ei myöskään painota yhteiskunnan vastuuta työllisyydestä tai kannusta yrityksiä luomaan voimakkaammin lisää työpaikkoja. Näiden sijasta se heikentää työttömyysturvaa ja kurjistaa yhä lisää jo ennestään vaikeassa taloudellisessa tilanteessa elävien asemaa ja lisää näin köyhyyttä. Eikö olisi jo aika perua tämä eriarvoinen laki?

17.48 Arja Juvonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Hyvät kansanedustajat! Kommentoin ihan muutamalla sanalla tätä nyt käsitellyssä olevaa hallituksen esitystä vuoden 2019 talousarvioesityksen täydentämisestä.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysvaliokunnan jäsenenä pidän erittäin tärkeänä ja hyvänä sitä asiaa, että lastensuojelulle kohdennetaan resursseja lisää. Pysyvyys, usko ja toivo lapsissa on erittäin tärkeää ja se, että luomme toivoa ja tulevaisuudennäkymää. Sinne kohdennetaan lastensuojelun sijaishuollon ohjauksen ja valvonnan voimavarojen vahvistamiseen resursseja, ja se on erittäin hyvä asia.

Sen sijaan köyhyys Suomessa:

Me olemme siitä kuulleet ja lukueneet ja täälläkin paljon keskustelleet siitä, että eriarvoistuminen lisääntyy Suomessa. On hyvä asia, että hallitus nostaa takuueläkettä, mutta se ei kuitenkaan kosketa niitä pienimpiä matalia työeläkkeitä. Yleensä juurikin pienituloinen ikääntynyt nainen on se, jolla on pieni eläke. Tämä takuueläke on mielenkiintoinen asia. Sen korotushan liittyy siihen, että meillä on Agenda 2030 -ohjelma, jonka yhtenä tavoitteena on poistaa köyhyys maailmasta, ja Suomessa — näin olen ymmärtänyt — meidän askeleemme siihen köyhyyden poistamiseen on juurikin tämä takuueläkkeen nostaminen.

No se takuueläke on ihan hyvä asia, ja moni sitä tarvitsee. Siihen ovat oikeutettuja ne ihmiset, joilla ei ole riittävää eläketurvaa, niin meidän kotimaamme kansalaiset kuin sitten myös Suomeen saapuvat kansalaiset jossakin vaiheessa. Hekin ovat oikeutettuja siihen takuueläkkeeseen siinä vaiheessa, kun muuta tuloa ei ole. Voimmekin miettiä, että kyllä meidän pitäisi nostaa niitä pienimpiä matalia eläkkeitä ensisijaisesti, koska myös se arvostus siitä omasta työstä — on ollut vaikka siivoojana, myyjänä tai hoitajana, näissä matalissa palkkaluokissa — olisi tärkeää huomioida, kuten myös palkkakasvu ylipäänsäkin naisvaltaisilla aloilla ja varsinkin sosiaali- ja terveysalalla. Eläke kertyy siitä, kuinka paljon sitä palkkaa saa. Se eläke on sitä, mitä palkkaa on saanut, ja mitä pienempi palkka, sitä pienempi eläke myös tulevaisuudessa.

Tasaverotettavat bensa ja ruoka ovat kaikille yhtä arvokkaita, ja se on totuus, että yksi sairaalakeikka, yksi kerta, kun ihminen joutuu sairaalaan, syöksee ihmisen — jos on pienituloinen — budjetin aivan kaaokseen. Pari päivää sairaalassa pienituloiselle on katastrofi. Juuri eräs tuttavani on toipunut ja kotiutunut sairaalasta, ja edessä on ollut todella iso lasku, ja kun apteekkiin menimme nyt sitten ensimmäistä kertaa, niin lääkkeet hänelle maksoivat 160 euroa. Kun hän on eläkeläinen, pienituloinen ihminen, niin kyllä siinä alettiin miettimään, millä kaikki tämä maksetaan. Että ihan oikeasti se on aivan järkyttävää. Silloin kun itse olet todistamassa siinä vierellä, olet mukana hakemassa niitä lääkkeitä ja tajuat, että tämä on se hintalappu, silloin vasta ymmärtää. Kun itse kokee ja näkee, silloin vasta ymmärtää.

Arvoisa rouva puhemies! Tuossa jo nostin esille tämän sotilastapaturmalain, ja haluan vielä tässä siitä teille kertoa: 1.1.2017 tehtiin Suomessa mittava lakiuudistus, jolla parannettiin rauhanturvaajien vakuutusturvaa, eliikka niiden, jotka lähtevät esimerkiksi Afganis-

Pöytäkirja PTK 119/2018 vp

taniin tai maailmalle turvaamaan maailmanrauhaa. Jos siellä sattuu tapaturmia tai kuolemantapauksia, nämä henkilöt tai heidän omaisensa ovat oikeutettuja korvauksiin, ja se on ihan oikein. Mutta samalla kun tämä tärkeä laki saatettiin voimaan, unohdettiin meidän varusmiehet, jotka suorittavat lakisääteistä velvollisuutta olla armeijassa. Sinne on pakko mennä tai joutuu vankilaan, sinne armeijaan on ihan pakko mennä. Sitten unohdettiin myös vapaaehtoiset naiset, jotka suorittavat sitä palvelusta, ja siviilipalvelushenkilöt.

Mehän sitten teimme täällä eduskunnassa lakialoitteen, ja se potkaisi lakia eteenpäin. Nyt meillä on esitys sosiaali- ja terveystieteiden eduskunnassa, mutta sekään ei ollut ihan täydellinen: siinä on kahden vuoden mentävä aukko, kun varusmiehillä ei ole ollut minkäänlaista vakuutusturvaa, ainakaan siihen verrattavaa, mikä rauhanturvaajilla on ollut. Kun kuitenkin vammoja, tapaturmia tapahtuu, niin lakialoitteessamme ehdotamme, että taannehtivasti voitaisiin maksaa näitä korvauksia kaksi vuotta taaksepäin niille, jotka ovat loukkaantuneet tai kun on tullut kuolemantapaus.

Puhutaan hirveän pienistä rahoista, ja toki ymmärrän sen, että taannehtivuudesta täällä on puhuttu paljon, voidaanko tällaista tehdä. Jo siinä vaiheessa, kun lakialoitteeseen nimiä kysyin, monen kansanedustajan kanssa keskustelimme, onko näin toimittu aikaisemmin ja miten tässä tulisi menetellä. Mutta näin on mahdollista toki toimia.

Toinen mahdollisuus toki on se, minkä arvostamani ministeri Petteri Orpo tuossa jo mainitsi, että tämä vaatii eduskunnan tahtotilaa, ja jos eduskunta näin päättää, niin hän halusi vierittää palloa sote-ministereiden puolelle. Kyllä minä pitäisin erittäin tärkeänä, että me jollakin tavalla, jos emme pysty pykälämuutoksia tekemään emmekä pysty taannehtivasti tätä asiaa hoitamaan, tämän ymmärtäisimme ja veisimme eteenpäin yhteisenä tahtotilana ja huomioisimme ne henkilöt, joilla on esimerkiksi välilevyvammoja, polvinivelvammoja, nilkkoja mennyt. Siellähän tapahtuu kaikkea tällaista, saati sitten järkyttäviä tapaturmia, niin kuin esimerkiksi tämä Raaseporin junaonnettomuus, missä menehtyi kolme nuorukaista.

Olen käynyt keskustelua yhden nuorukaisen isän kanssa, ja hän on antanut minulle luvan, että minä saan kertoa tätä tarinaa, koska hän on tehnyt asiastaan julkisen. Meillä on ollut eduskunnassa vääristynyt käsitys siitä, että nämä uhrin ovat saaneet joitakin korvauksia osakseen muun muassa liikennevakuutuksen puolelta. Näin ei ole käynyt, vaan esimerkiksi tämän menehtyneen pojan vanhemmat ovat saaneet vähän päälle 4 000 euroa korvauksia vain hautajaiskuluista, eivät mitään muuta. He eivät ole saaneet yhtään mitään muuta, koska vakuutusturvaa ei ole ollut. Tämä tuntuu sydämettömälle ja raa'alle ja aivan hirveälle asialle, mutta jos ymmärrystä ja sydäntä ja inhimillisyyttä eduskunnassa on, niin me voimme laittaa yhdessä tämän asian kuntoon. Ja toivon, että vaikka täällä ei ole niitä kuulevia korvia, niin jossakin olisi kuulevat korvat, jotka ymmärtäisivät.

Täällä budjetissahan me annamme muun muassa paperittomien sairaanhoitoon 5,3 miljoonaa euroa, kohdennamme tälle vuodelle saman, minkä viime vuodelle. Totta kai minä hoitajana ymmärrän sen, että meillä on velvollisuus hoitaa. Kun ihminen on sairas, niin pitää antaa lääkettä. Kun ihminen tarvitsee apua, pitää antaa apua. Olen itsekin hoitajavalan vannonut, ja minä ymmärrän, että näin on toimittava. Mutta näkisin kohtuuden nimissä myös, että me tietäisimme sitten, keitä ovat ne ihmiset, keille me annamme ja keitä me hoitamme. Se olisi mahdollista muun muassa sillä, että me rekisteröisimme näitä ihmisiä, jotka mahdollisesti siellä Suomen kaduilla nytkin pakkasillan koittaessa odottavat ja ovat ehkä nälkäisiä ja kaipaavat yösiijaa. Suomi avaa sylinsä, Suomi avaa ovensa ja antaa lääkkeen, antaa majoituksen ja antaa ruoan. Siinä on inhimillisyyttä mukana, ja me olemme

Pöytäkirja PTK 119/2018 vp

valmiita antamaan sitä myös niille, jotka oleskelevat maassamme luvattomasti, eli he ovat käyneet prosessin läpi ja eivät sitten enää ole oikeutettuja jäämään tänne mutta eivät kuitenkaan poistu maasta.

Näitä kysymyksiä tässä pohtien ajattelisin myös niin, että avataan ovi ja sydän ja syli myös esimerkiksi näille varusmiehille ja nähdään, että he ovat meidän tulevaisuutemme ja suorittavat lakisääteistä palvelusta, ja tehdään sitten yhdessä mahdollisesti niitä päätöksiä, jos niin koette. Näin minä toivoisin.

Kiitan kyllä niistä, mitä on tässä budjetissa. Erityisesti haluan nostaa sairaanhoitajien lääkkeenmääräämiskoulutukseen kohdennetut resurssit. Olen tehnyt monta kirjallista kysymystä tästä asiasta, kun olen kantanut huolta siitä, että eihän sairaanhoitajilla itsellään ole rahaa maksaa niitä hyviä, tärkeitä koulutuksia, mitä yhteiskunnassa tarvitaan. Se on valtavan suuri säästöpotentiaali pienille paikkakunnille ja apu lääkäreille, että näillä on hyvä oikea käsi, vaikkapa koulutettu sairaanhoitaja, joka [Puhemies koputtaa] pystyy määrittämään lääkitystä. Hyvä, että sinne tulee rahaa. — Kiitos.

17.57 Hannakaisa Heikkinen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämä on sitä aikaa, kun eduskunnan iltoja ja keskusteluaikoja käytetään opposition omien varjobudjettien esittelyyn, ja tämä on tämän parlamentin tapa, ja siihen on täysi oikeus. Toki tietysti näitten varjobudjettien ruotiminen jää osin aika vähäiselle, ja sieltä usein jäävät sitten kertomatta ne kohteet tarkemmin, mistä nuo rahat otettaisiin tai mitkä tahot sitten oikeasti niillä teoilla, mitä siinä varjobudjetissa luvataan, ryöstettäisiin.

Ymmärrän myös sen, että opposition on hyvin vaikea myöntää tai antaa isompaa kiitosta siitä kaikista suurimmasta tasa-arvotyöstä, minkä tämä hallitus on pystynyt yksituumaisesti tekemään: luomaan tähän maahan reilun kolmen vuoden aikana yli 115 000 työpaikkaa. Työ ylipäättensä on parasta sosiaaliturvaa, paras, kestävä tapa kiinnittää perheet, kiinnittää ihmiset yhteiskuntaan ja estää syrjäytymistä.

Nämä puheet ovat hieman vaienneet sen jälkeen, kun Etla 12. päivä kuluu kuuta julkaisi tulokset, joissa Etla toteaa, että puolet työpaikkojen lisäyksestä on harjoitetun politiikan ansiota. He toteavat, että kilpailukykysojimus ja työn tarjontaa lisänneet uudistukset ovat tukeneet kasvua merkittävästi ja tuoneet Etlan arvion mukaan noin puolet hallituskaudella toteutuneesta runsaan 100 000 työpaikan lisäyksestä. He toteavat, että Suomella on edellytykset päästä noin 2 prosentin kasvuun seuraavallakin vaalikaudella. Nopean kasvun jatkuminen sekä tavoiteltu 75 prosentin työllisyysaste vaativat kuitenkin lisää rakenne muutoksia.

Tuo Etlan viesti on se, että vaikka Suomea on todella laitettu vastuullisesti ja kipein päätöksiin kuntoon tällä hallituskaudella, Suomi ei ole valmis vielääkään, vaan me tarvitsemme vastuullista politiikkaa myös jatkossa. Monessa tavallisessa ihmisessä pelkästään työllisyysasteen toteaminen ja sen jokaisen prosenttiyksikön merkityksellisyys toteaminen ei sinänsä varmasti paljon tunnetta herätä, mutta heti kun avataan, mitä sillä työllisyysasteen 1 prosenttiyksiköllä pystytään saamaan aikaan ja millainen summa se on, niin jokainen ehkä herää enemmän miettimään, mistä todella on kyse. Tuo työllisyysasteen prosentin nosto on noin 1,4 miljardia euroa julkiseen talouteen. Tuossa äsken kyselytunnilla ministeri Berner kertoi esimerkiksi meidän tiestön korjausvelasta, meidän liikenneinfran velasta, mitä meidän pitäisi uutta investoida. Puhutaan miljardiluokan asioista. Tiestön korjausvelka on noin 2 miljardia. Työllisyysasteen 1 prosenttiyksikön nousulla iso osa tuosta olisi

Pöytäkirja PTK 119/2018 vp

jo toteutettu. Näitä esimerkkejä on lukuisia. Tuo työllisyysasteen prosentti on noin puolet meidän puolustusbudjetista. Esimerkkejä on lukuisia.

Ministeri Orpo äsken totesi puheenvuorossaan, että tärkein tehtävämme on ollut ja tulee olemaan työllisyydestä huolehtiminen. Tämä on iso haaste jatkossakin ja varsinkin tässä tilanteessa, kun tavallaan meillä on yhä pienemmät ikäluokat tulossa tulevaisuudessa. Meidän pitää tehdä vastuullista politiikkaa, että huolehdimme, että myös jokainen osatyökykyinen ihminen pystyy työllistymään omien kykyjensä mukaan. Tämä hallitus on tehnyt merkittävää työtä sen eteen, että työpaikoissa ymmärrys siihen, että meidän ei tarvitse olla 110-prosenttisia ihmisiä pystyäksemme osallistumaan jollakin tavoin työelämään, olisi mahdollista. Tätä työtä on tehty innolla eri puolilla Suomea, ja tuon työn pitää jatkua. On oikein ja kohtuus, että jokainen vammaisen ihminen — osin mielenterveysongelmista kenties kärsivät ihmiset, muut, joilla on toimintakyvyn rajoitteita — myös pystyisi kokemaan, että hänen panoksensa yhteiskuntaan on merkittävä, ja työn kautta myös he pystyisivät kiinnittymään elämään.

Mutta yksi isoimpia haasteita meillä tulee olemaan se, että työ ja tekijät eivät kohtaa. Tulen itse Ylä-Savosta, alueelta, joka on muuttotappioalue, mutta samalla meillä on erittäin vahvaa teollisuutta, lippulaivana Ponsse ja Ponssen ympärille kehittynyt osaaminen ja teollisuus- ja yritystoiminta. Siellä on kipeä, huutava pula työntekijöistä. Se, miten me saamme työntekijöitä Suomesta ja Suomen ulkopuolelta eri puolille Suomea, on kohtalonkysymys ja yksi isoimpia haasteita, mihin myös tuleva hallitus joutuu paneutumaan. Meidän on kaikin tavoin huolehdittava siitä, että meillä syntyy lapsia, meillä ihmiset pääsevät töihin ja haluavat ottaa työtä vastaan ja meillä on yrittäjiä, jotka uskaltavat ja rohkenevat työllistää. Yritykset syntyvät sinne, missä työntekijöitä löytyy. Ja nämä äsken luettelemani asiat eivät katso ihonväriä, vaan meille pitää olla tervetullut tänne tekemään työtä myös muualta.

18.04 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Kun tuossa puhuttiin takuueläkkeestä, niin haluan vielä tässä kertoa sen, että perussuomalaiset esittävät, että pieni- ja keskituloiisiin eläkeläisiin painottuva puoliväli-indeksi otetaan käyttöön, eli eläkeläisen aseman parantaminen on meille erittäin tärkeää.

Pidän hyvänä, että täällä hallituksen esityksessä kohdennetaan muun muassa poliisitoimeen lisäresursseja, ja tätä myös perussuomalaiset esittävät omassa vaihtoehtobudjetissaan.

Erityisesti haluan nostaa nyt esille ikääntyneet ihmiset Suomessa ja heidän tilanteensa turvallisuuden kannalta. Viimeksi eilen saimme lukea, kuinka ikääntyneet ihmiset olivat joutuneet raharikosten ja huijausten kohteeksi, ja tuntuu, että tämä on liki päivittäistä ja viikoittaista Suomessa. Ikääntynyt ihminen on helposti huijattavissa, ja muun muassa pankkikorttitunnusten kalastelu ynnä muu on ihan jokapäiväistä. En tiedä, millä ihmeen opilla me voisimme sitä turvallisuutta parantaa. Paraneeko se sillä, että poliiseja lisätään, kun se valepoliisikin on mennyt jo sinne vanhuksen kotiin soittelemaan ja kyselemään tunnusnumeroita? Mutta jollakin tavalla meillä on ihan perustavaa laatua oleva ongelma yhteiskunnassamme. Olen jossakin vaiheessa tehnyt muun muassa toimenpideoitteen siitä, että kun turvallisuusohjelmaa päivitettiin, niin sinne olisi huomioitu myös tämä ikäihmisten turvallisuuden parantaminen. Se on meille perussuomalaisille sydämenasia. Kun katsomme esimerkiksi ikäihmisten kotihoitoa, niin sehän on tällä hetkellä kriisissä, ja sinne tarvitaan paljon resursseja lisää, ja huomioidaan myös se, että aina se laitospaikan vähentämi-

Pöytäkirja PTK 119/2018 vp

nen ei ole se paras ratkaisu — voi olla ihmiselle hyvä, että hän saisi hoivapaikan — kuten myös se, että hoitajamitoitusta on riittävästi.

Arvoisa puhemies! Tässä muutamia kohtia — tuossa jo puheenvuoron pidin.

Omaishoitajat, heitä ei sovi unohtaa. Sillä tavalla tämä yhteiskunta pyörii, että pidämme huolta heikommistamme ja kohdistamme resursseja heille, ketkä niitä tarvitsevat. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2018 toiseksi lisätalousarvioksi

Hallituksen esitys HE 215/2018 vp

Lisätalousarvioaloite LTA 42-50/2018 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 23/2018 vp

Ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 23/2018 vp.

Asian käsittely alkaa yleiskeskustelulla, jossa on nopeatahtinen osuus, jolloin etukäteen varatut puheenvuorot saavat kestää enintään 5 minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään 5 minuuttia. Lisäksi myönnän harkitsemaani järjestyksessä 1 tai 2 minuutin mittaisia vastauspuheenvuoroja.

Keskustelu

18.07 Timo Kalli kesk (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Äsken keskusteltiin tulevasta vuodesta, ja nyt palataan tähän vuoteen, ja käsittelyn pohjana on toinen tämän vuoden lisätalousarvio.

Tämän vuoden toisessa lisätalousarviossa tulojen arvioidaan nettomääräisesti kasvavan 483 miljoonalla eurolla ja määrärahoja taas vähennetään 2 miljoonalla eurolla. Lisätuloihin vaikuttavat erityisesti myönteinen verotulojen kehitys ja muun muassa EU:lta saatavat lisätulot maaseudun kehittämiseen ja päästöoikeuksien nousun tuomat lisätulot.

Lisätalousarviossa osaa-apulan helpottamiseksi ehdotetaan lisää 40 miljoonaa euroa, joka kohdennetaan lyhyisiin ja nopeavaikutteisiin koulutustapahtumiin. Myös maahanmuuttajien kielikoulutukseen lisätään. Perusväylänpitoon ehdotetaan 46 miljoonan lisäpanostus ja pk-yritysaloiteohjelman laajentamiseen 35 miljoonan kohdennus. Merenkulun laivaliikenteen kehittämiseen ja ylläpitämiseen ehdotetaan 20:tä miljoonaa euroa, veteraanien kuntoutukseen ja kotiin vietäviin palveluihin 19,3 miljoonaa euroa. Myös maatalouden kannattavuusongelman helpottamiseen osoitetaan 7,5 miljoonaa euroa.

Määrärahojen käyttöä puolestaan alentavat työttömyysturvan valtionosuuksiin tehtävä 156,2 miljoonan euron ja toimeentulotukeen tehtävä 80 miljoonan euron vähennykset, jotka johtuvat pelkästään työllisyysasteen parantumisesta ja talouden tilanteen kohentumisesta.

Pöytäkirja PTK 119/2018 vp

ta. Määrärahoja käytetään vähemmän myös uusiutuvan energian tuotantotuen alhaisemman käytön vuoksi, ja tämä on kaikkiaan 52 miljoonaa euroa.

Nettolainanoton tarve vähenee noin 485 miljoonaa euroa, ja nettolainanoton arvioidaan olevan tänä vuonna 1 miljardi 250 000 euroa. Valtionvelan määrän arvioidaan tämän vuoden lopussa olevan 107 miljardia.

Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunnan mietinnön päätösehdotus on:

”Eduskunta hyväksyy toisen lisätalousarvion edellä todetuin muutoksin.”

Ja edelleen: ”Eduskunta hylkää lisätalousarvioaloitteet numerot 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49 ja 50.”

Ja edelleen: ”Eduskunta päättää, että tämä toinen lisätalousarvio sovelletaan voimaan 1.12.2018 alkaen.” — Kiitoksia.

18.10 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Kalli sanoi, tämä toinen lisätalousarvio on nimenomaan tämän vuoden tilanteeseen soveltuva. Silti on todella paljon niitä uudistuksia ja investointeja, jotka jo tämän vuoden puitteissa olisi ollut syytä laittaa liikkeelle.

Oikeastaan kaksi tärkeintä asiaa, jotka sosiaalidemokraatit omassa vastalauseessaan nostivat esille, olivat investoinnit koulutukseen, joita on sadoilla miljoonilla leikattu tällä hallituskaudella, sekä investoinnit aidosti aktiiviseen työllisyyspolitiikkaan, ja siinä käytännössä ehkä tämän päivän puhuttavimpaan asiaan aktiivimallin lisäksi, eli siihen, kuinka käy onnistuneitten kuntakokeilujen — niihin muutosesityksissämme, joista huomenna äänestetään, olemme esittäneet varattavaksi 5 miljoonaa euroa — samoin siinä myöskin siihen, että yhä vaikeutuvassa työllistämistilanteessa luotettaisiin siihen, että järjestöt voisivat työllistää entistä enemmän.

On moneen otteeseen keskusteltu korjausvelasta ja välttämättömistä väyläinvestoinneista. Nyt näyttää siltä, että parlamentaarisessa yhteistyössä sovittu 300 miljoonan euron vuossittainen korjausvelkainvestointi jää välittömästi toteuttamatta, tämä lupaus lunastamatta. Sosiaalidemokraatit esittävät, että nyt edes 100 miljoonaa sijoitettaisiin väylänpitoon plus toinen 100 miljoonaa uusiin väyliin.

Olemme siis tehneet kaiken kaikkiaan 14 muutosesitystä, jotka veisivät Suomea 2020-luvulle, kestävämmän kasvun ja työllisyyden uralle. Vähän hämmästyneenä totean, että lisäksi ainoastaan yksi vasemmistoliiton muutosesitys tähän lisätalousarvioon on äänestettävänä huomenna. Ilmeisesti tämä sitten suurelle osalle tällaisenaan kelpaa, tai ehkä on jopa näin, että tässä vaiheessa vaalikautta toivo on jo menetetty tämän hallituksen suhteen.

18.12 Satu Taavitsainen sd: Arvoisa puhemies! Hyvät edustajakollegat! Mielestäni hallitus antaa nyt aivan liian vaatimattoman lisätalousarvion. Liikenne- ja viestintävaliokunnan jäsenenä olisin halunnut, että hallitus olisi lisännyt rahaa perusväylänpitoon. Hyvässä kunnossa olevat, turvalliset tiet ovat maakuntien työllisyydelle, matkailulle ja elinvoimalle elintärkeitä. Kunnossa oleva tiestö ja nopeat junayhteydet edistäisivät erityisesti Itä-Suomen saavutettavuutta ja pitovoimaa, jotta ihmiset voivat asua Itä-Suomessa, ja yritysten mahdollisuutta toimia ja työllistää siellä nämä erityisesti lisäävät.

Arvoisa puhemies! Kelirikko oli viime talvena pahempi kuin 20 vuoteen. Tämä näkyi ihmisten arjessa kuoppaisina maanteinä, teiden reunojen sortumisina ja eri tieosuuksille asetettuina painorajoituksina. Nämä kaikki lisäsivät ammattiliikenteen kuljetuskustannuk-

Pöytäkirja PTK 119/2018 vp

sia, kun jouduttiin ajamaan pidempiä, vaihtoehtoisia reittejä tai ottamaan vähemmän lastia. Myös hiljaisempien tieosuuksien takia pidemmästä matka-ajasta syntyi lisäkustannuksia. Kuluttajille nämä kaikki merkitsevät kallistuvia palveluita ja tuotteita.

Sekä ammattikuljettajat että yksityisautoilijat ovat selvästi tyytymättömämpiä teiden kuntoon kuin aiemmin, eikä syyttä, koska teiden kunto on monin paikoin ihan järkyttävän huono. Etelä-Savon, Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan maakuntien alueelle valtion osoittamat teiden päällystysrahat ovat noin 6 miljoonaa euroa pienemmät tänä vuonna kuin ne olivat vuonna 2017. Niin sanottua korjausvelkarakaa ei enää ole ollut juurikaan käytettävissä tänä vuonna. Siis tänä vuonna 6 miljoonaa euroa vähemmän rahaa käytössä kuin vuonna 2017.

Vuoden 2018 lopun ennuste on, että meillä on noin 1 300 kilometriä huonokuntoisia valtion teitä, siis omalla alueellani, ja tässä on 100 kilometriä kasvua verrattuna vuoteen 2017. Nyt lisätalousarviossa tämä rahoitusvajehan olisi ihan täysin mahdollista korjata, jos tahdotta hallituksella olisi. Kuten edustaja Harakka äsken sanoi, niin SDP:n vaihtoehtobudjetissa on edes 100 miljoonaa ajateltu tähän. Ensi vuoden osaltahan tämä tilanne tulee olemaan täysin katastrofi, kun hallitus pienentää teiden kunnostamisen perusrahaa, ja meille Etelä-Savossa tämä on aivan keskeinen elinvoimamme hidaste, sillä maakuntamme tärkein asia on, että valtio myöntää lisää rahaa maanteiden, sorateiden, rautateiden ja siltojen ylläpitoon.

18.16 Timo Kalli kesk: Herra puhemies! Perustienpidon kunnossapito on erittäin suuri haaste, se pitää tunnustaa ja tunnistaa, mutta haluan nyt muistuttaa siitä, että tälle vuodelle kohdennettua korjausvelkaa siirtyy siirtomäärärahana ensi vuodelle 143 miljoonaa euroa, eli se siirto on 43 miljoonaa parempi kuin edustaja Harakan tekemä ehdotus. Mutta tämäkään raha ei ole tietenkään riittävä, eli haaste on erittäin kova. Puhutaan sadoista miljoonista, jopa miljardista eurosta, ja sen tähden on syytä ponnistella ja löytää kestävämpiä ratkaisuja, millä tavalla me tätä kansallisuusomaisuutta tulevaisuudessa tulemme hoitamaan.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle korkovähennysrajoitusta koskevan sääntelyn muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 150/2018 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 21/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 21/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

18.18 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä on kysymys EU:n direktiivin edellyttämistä uusista korkovähennysrajoituksista, jotka on säädettävä

Pöytäkirja PTK 119/2018 vp

voimaan vuoden 2019 alusta alkaen. Alkuperäiset direktiivin pakottamat korkorajoitukset tulivat voimaan vuoden 2014 alusta.

Valtiovarainvaliokunnan mietintöön sisältyy yksi pykälämuutos. Se koskee elinkeinoverolain 18 b §:n 5 momenttia, jossa on kysymys tasevertailua koskevasta sääntelystä. Tämä sääntely on erittäin tärkeää monille suomalaisille kansainvälisille suurille vientiyrityksille, koska se mahdollistaa korkovähennysten tekemisen. Verojaoston asiantuntijakuulemisessa kävi selväksi, että ehdotettu tasevertailumalli ei ole toimiva. Se aiheuttaisi käytännössä lähes ylivoimaista työtä ja suuria kustannuksia silloin, kun konserniin kuuluu laaja joukko ulkomaisia yhtiöitä ja vertailtavat taseet on laadittu eri menetelmällä. Vertailun täytyy olla mahdollinen myös käytännössä. Hallituksen ehdottaman säännöksen mukaan tasevertailu olisi voitu tehdä vain, jos verovelvollinen olisi esittänyt vahvistetun konsernitaseen sellaisena kuin se olisi, jos se olisi laadittu käyttäen samaa säännöstöä kuin verovelvollisen tase. Tämä tarkoittaa sitä, että konsernitase olisi jouduttu laatimaan kirjanpitolain mukaisena. Tehdyn pykälämuutoksen mukaan on mahdollista, että verovelvollinen esittää oman taseensa sellaisena kuin se olisi ollut, jos se olisi laadittu käyttäen samaa säännöstöä kuin konsernitase, toisin sanoen IFRS-standardin mukaisena.

Todettakoon nyt vielä selvyiden vuoksi, että nykyisen säännösten mukaan verovelvollisen taseen ja konsernitaseen, johon verovelvollisen tasetta verrataan, ei tarvitse olla saman säännösten mukaan laadittu. Uudistetun direktiivin mukaan sen sijaan taseiden, joita verrataan, tulee olla laadittu saman kirjanpitostandardin mukaan.

Valiokunta on mietinnössään myös selvittänyt vanhoja, ennen 17.6.2016 otettuja lainoja koskevaa siirtymäsäännöstä. Tämä päivämäärä tulee siis tuolta direktiivistä. Asiantuntijakuulemisessa kiinnitettiin huomiota hallituksen esityksen yksityiskohtaisiin perusteluihin, joissa edellytetään, että laina on myös nostettu ennen 17.6.2016. Tulkintaa pidettiin säännöksen tarkoituksen vastaisena, koska etenkin pitkäkestoisissa hankkeissa lainaa ei tyypillisesti nosteta kerralla vaan useassa erässä. Valiokunta toteaa, että siirtymäsäännöksen on tarkoitettu soveltuvan lainoihin, joista on sovittu sitovasti ja jotka olisi voitu nostaa viimeistään 17.6.2016. Se seikka sinänsä, että jokin lainaerä nostetaan tuota ajankohtaa myöhemmin, ei siis ole esteenä säännöksen soveltamiselle ja nettokorkomenojen jäämiselle korkovähennysrajoitusten ulkopuolelle. Vastaavasti jos lainasopimus on tehty ennen 17.6.2016, se täyttää vanhoja lainoja koskevan siirtymäsäännöksen soveltamisedellytykset, vaikka laina sittemmin nostettaisiin kokonaisuudessaan 17.6.2016 jälkeen.

Direktiivi antaa mahdollisuuden rajata korkovähennysrajoituksen soveltamisalan ulkopuolelle lainat, joilla rahoitetaan pitkän aikavälin julkisia infrastruktuurihankkeita. Edellytyksenä on muun muassa se, että hankkeella tuotetaan, kehitetään, käytetään ja/tai ylläpidetään laajamittaista yleisen edun mukaista omaisuutta. Hallituksen esitykseen ei sisälly yleistä infrastruktuurihankkeita koskevaa poikkeusta. Ainoastaan sosiaalinen asuntotuotanto on rajattu korkovähennysrajoitusten soveltamisalan ulkopuolelle. Tähän ovat vaikuttaneet asiaan liittyvät valtioneuvoston päätökset. Infrastruktuurihankkeissa ei ole yleensä kysymys etuhyteislainoista. Hankkeet ovat tämän vuoksi jääneet yleensä tähän asti korkovähennysrajoitusten soveltamisalan ulkopuolelle. Koska rajoitukset nyt laajenevat koskemaan myös ulkoisia korkoja, mittavaa lainarahoitusta edellyttävien hankkeiden asema muuttuu. Tämä nostaa rahoituskustannuksia ja vaikeuttaa hankkeiden toteutusta, jos poikkeuksen soveltamisalaa ei kyetä laajentamaan.

Valiokunta pitää, arvoisa puhemies, tärkeänä, että direktiivin sallimaa poikkeusta käytetään laajasti hyväksi. Sitä ennen on kuitenkin varmistuttava komission valtioneuvoston

Pöytäkirja PTK 119/2018 vp

nasta. Koska asia on yhteiskunnallisesti merkittävä, valiokunta ehdottaa kahta sitä koskevaa lausumaa.

Ensinnäkin: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus jatkaa välittömästi komission kanssa selvitystä niin sanottujen Mankala-yhtiöiden toteuttamien, ydinvoiman rakentamista ja käyttämistä koskevien voimalaitoshankkeiden rajaamiseksi korkovähennysrajoitusten ulkopuolelle direktiivissä tarkoitettuna pitkän aikavälin julkisena infrastruktuurihankkeena.”

Ja toinen lausuma: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus jatkaa lisäksi välittömästi komission kanssa selvitystä muiden rajattujen, yhteiskunnalle tärkeiden infrastruktuurihankkeiden rajaamiseksi korkovähennysrajoitusten ulkopuolelle.”

Tähän mietintöön sisältyy kaksi vastalauseetta. Näistä lausumista valiokunta oli yksimielinen.

18.25 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Tämän korkovähennysrajoituslainsäädännön lähetekeskustelussa esitin jo lukuisia huolia siitä, mihin tämä valmistelu on mennyt, ja en ole kovin yllättynyt siitä, että nämä vakavat huolet, jotka heikentävät tämän lain purevuutta ja tarkoitusta, eivät tulleet huomioiduiksi valiokunnan mietinnössä. Oikeastaan puhun nyt kaikesta siitä, minkä jaoston puheenjohtaja tässä juuri sivuutti.

Todellakin korkovähennysrajoitus tuli ensimmäistä kertaa lainsäädäntöön, kun se esiteltiin eduskunnalle vuonna 2012 silloisen valtiovarainministeri Urpilaisen toimesta. Tarkoituksena oli puuttua korkokikkailuun, jolla vältettiin verojen maksamista ja johon olivat syyllystyneet muun muassa yksityiset terveyspalveluyritykset, jotka saivat paljon huomiota.

On hyvin ikävää, että äskeisellä kyselytunnilla tämä asia esitettiin ikään kuin se silloin esitetty laki olisi itsessään vääjäämättä jäänyt puutteelliseksi ja että nyt vain samoilla perusteilla jatkettaisiin samoja menettelyitä, kun kuitenkin on ensiksi huomattava se, että se oli merkittävä parannus aggressiivisen verovälttelyn vastaisessa taistelussa, ja toisekseen se, että jo silloin vuonna 2012 eduskunta velvoitti valtiovarainministeriön seuraamaan lain kehitystarpeita ja ryhtymään tarvittaviin lainsäädäntötoimiin. Ja nyt kun ministeriö tämän eduskunnan lausuman velvoittamana tarkasteli voimassa olevan korkovähennyslainsäädännön toimivuutta ja tuli siihen tulokseen, että ennen kaikkea tätä lainsäädäntöä vakavimmin vaurioittava tasevapautusjärjestely tulisi poistaa laista, niin tällainen esitys sinne ehdotukseen tuli. Ikävä kyllä, siis tämän alkuperäisen lain tarkoituksen vastaisesti, elinkeinoelämän lobbaus onnistui ja tämä seikka palautettiin tänne lakiesitykseen, kuten muutama muukin aggressiivista verosuunnittelua helpottava tekijä.

Vakavimpana näistä kaikista siis on tämä tasevapautuksen palauttaminen. Nimittäin valtiovarainministeriön ensimmäisessä lakiluonnoksessahan jo todettiin, että sillä poikkeamalla ollaan pystytty hyödyntämään veropohjaa rapauttavaa verosuunnittelua — ja tämä saisi nyt valiokunnan enemmistön toimesta jatkua. Tästä tuoreimpana esimerkkinä on kansainvälinen konserni, joka harjoittaa Suomessa sähkönsiirtotoimintaa, eli Caruna, joka on Finnwatchin laskelmien mukaan hyötynyt 12 miljoonaa euroa tällaisen sisäisen korkokikkailun ja sen mahdollistaman tasevapautuksen ansiosta. 11 000 suomalaista allekirjoitti vetoomuksen siitä, että tasevapautus poistettaisiin, mutta heikoin perustein se päätettiin silti siellä pitää. Ei ole osoitettu, että suomalaiset yritykset kärsisivät sen enempää kuin ruotsalaiset, hollantilaiset ja italialaiset yritykset — maissa, joissa tasevapautuspoikkeusta ei ole käytössä — siitä, että tällainen alkuperäinen ministeriön lakiluonnoksessa oleva aggressiivisen verosuunnittelun estämiseksi tarkoitettu muutos toteutettaisiin. Nyt jos laki olisi teh-

Pöytäkirja PTK 119/2018 vp

ty alkuperäisen esityksen mukaan, silloin suomalaiset yritykset olisivat hyvissä ajoin voineet omia rahoitusrakenteitaan muuttaa soveltuviksi, mutta me teemme nyt näköjään lakia suomalaisten yritysten rahoitusrakenteiden ehdoilla, eli tässä häntä heiluttaa koiraa.

Meillä on tässä seitsemän eri otsikkoa, joissa mielestämme tämä esitetty korkovähennysrajoitus ei palvele EU:n direktiivin tarkoitusta eli aggressiivisen verosuunnittelun ja veronkierron vastaista toimintaa, ja siksi esitämme pykälämuutosta ensimmäiseen lakiehdotukseen vastalauseemme mukaisesti, samoin kuin kolmea lausumaa.

18.30 Kari Uotila vas: Arvoisa herra puhemies! Tosiaan, aika usein tässä salissa ja tämän salin ulkopuolella puhutaan ulkoparlamentaarisista voimista ja siitä, että lainsäädännön pitäisi pysyä tämän hallituksen valmistelmana ja tämän talon säätämänä. Usein viitataan muun muassa palkansaajajärjestöihin ja ay-liikkeeseen, siihen, että ne liian voimakkaasti käyttävät ulkoparlamentaarisia keinoja saadakseen mieleisiään lakiesityksiä. Nyt kun tässä ovat suuryritykset lobanneet kesken valmistelun niin, että hallituksen alkuperäinen esitys on keskeiseltä osaltaan muuttunut, niin ei ole löytynyt kovinkaan paljon niitä tahoja, jotka ovat moittineet ulkoparlamentaarisia voimia eduskunnan lainsäädäntövaltaan puuttumisesta. [Timo Harakka: Hyvin sanottu!]

Se on suorastaan kummallista, niin kuin edustaja Harakka tuossa hyvässä puheenvuorossaan totesi, että näin on päässyt käymään ja ilman mitään suurempaa huomiota. Sen vuoksi minun on erittäin helppoa, koska olemme laajasti mukana tässä vastalauseessa, kannattaa näitä edustaja Harakan tekemiä pykälämuutosehdotuksia sekä myöskin lausumia, vaikka ne tulevatkin sitten vasta kakkoskäsittelyssä virallisesti päätettäväksi.

18.31 Satu Taavitsainen sd: Arvoisa puhemies! Myös minä ilolla kannatan edustaja Harakan tekemiä ehdotuksia.

18.31 Timo Kalli kesk: Arvoisa puhemies! Jaosto kuuli hyvin laajasti asiantuntijoita korkovähennyksen rajoituksen osalta ja tasevapaudesta, ja saimme hyvin laajan selonteon siitä, minkälaisessa kilpailutilanteessa Suomi on suhteessa muihin Pohjoismaihin ja muihin, kilpaileviin teollisuusmaihiin. Ainakin itse henkilökohtaisesti tulin vakuuttuneeksi siitä, että tämä nyt käsittelyssä oleva laki näillä muutoksilla, joita tässä edellytetään, ei ole sen anteliaampi kuin esimerkiksi Ruotsissa tai Saksassa, vaikka vertailu on erittäin vaikeata, koska joka maassa tätä asiaa tarkastellaan hiukan eri tavalla. Eli voin rauhoittaa, että tällä lainsäädännöllä ei välttämättä mitään kovin suurta tulvaa tule olemaan uusien yritysten osalta Suomeen. Ja kun meidän kuitenkin pitäisi luoda edellytyksiä, joilla varmistamme suomalaisten yritysten toimintaedellytykset, niin tämä käsittelyn pohjana oleva laki palvelee tässä hyvin tätä asiaa. [Timo Harakka pyytää vastauspuheenvuoroa]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Minä myönnän vastauspuheenvuoron nyt, kun on vain yksi varsinainen pyydetty puheenvuoro. Pääsääntöisesti ei näin, mutta tällä kertaa, edustaja Harakka, teillä vastauspuheenvuoro.

18.33 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kunnioitettu valiokunnan puheenjohtaja Kalli esitti tässä näkemyksen, johon, harvinaista kyllä, on vaikea yhtyä. Kyseessä ei ole lähtökohtaisesti laki, jonka tarkoitus olisi nimenomaan huolehtia suomalaisten yritysten kansainvälisestä kilpailukykyvystä vaan, kuten direktiivin nimi-

Pöytäkirja PTK 119/2018 vp

kin sanoo, veronkierron estämisestä ja myös aggressiivisen verosuunnittelun estämisestä. Tavoitteenahan on silloin se, että kun yhdessä kansainvälisesti näistä pelisäännöistä sovi-taan, niin yhdenkään maan kansallinen kilpailukyky ei siitä toisiin nähden heikkene. Tämä on se periaate. Jos me ryhdymme kaikki varjelemaan omaa kilpailukykyämme ja poimi-maan rusinoita pullasta, niin silloin tätä yhteistä aggressiivisen verosuunnittelun vastaista työtä ei tule tehdyksi. 60 yritystä on saanut korkovähennysrajoituksen, joka ei olisi muuten soveltunut tämän poikkeuksen ansiosta, joka siis olisi pitänyt poistaa laista sen tähden, että sen lain tarkoitus ei tule näin täyttymään.

18.34 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Kyllä tuo sosiaalidemokraattisen valtio-varainministeri Jutta Urpilaisen antama esitys tasevertailua koskevalta osaltaan vastasi hengeltään sitä, mitä nykyisen hallituksen esitys vastaa. Se on eri asia sitten, jos valmiste-luvaiheissa on ollut joitain toisenlaisia versioita, mutta hallituksen esitys ja tuo Urpilaisen aikanaan antama esitys hyväksyvät tasevertailusäännöksen. Me jouduimme tässä hallituk-sen esityksessä korjaamaan, ystävällisesti sanoen, teknisen kömmähdyksen, ja se oli vält-tämätöntä, että tämä säännös yleensä voisi tulla sovellettavaksi. Mutta muuten sanoisin, että joku voisi ajatella, että tuossa edustaja Harakan puheenvuorossa oli hiukan sellaista oman pesän likaamisen makua, kun ajattelee asiaa suhteessa ministeri Urpilaisen esityk-seen.

18.35 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Jaoston puheenjohtaja käytti tässä nyt kyllä mielestäni varsin sopimatonta kieltä jo toistamiseen julkisuudessa, ja kukin sitten vastat-koon omasta tyylistään.

Kyllä kai jokainen ymmärtää sen, että jos tehdään urauurtavaa lainsäädäntöä — ensim-mäistä kertaa tehtiin tällainen korkovähennysrajoitus — niin siinä ollaan mieluummin yli-varovaisia. Mutta eduskunta edellytti, että seurataan, miten tämä lainsäädäntö puree, ja korjataan tarvittaessa virheet, ja juuri näin ministeriö oli tehnyt. Eli tämä laki ei nyt nouda-ta sitä tahtoa, jonka eduskunta esitti, jolloin minusta on kyllä varsin epämiellyttävää se, että tämä valtiovarainministeri Urpilaisen tärkeä valtionaistyö tällä tavalla sotketaan lokaan ja sen taakse piiloudutaan silloin, kun hallitus haluaa suuryritysten pillin mukaan tanssia.

18.36 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Haluan todeta vielä sen, että jos joku yri-tys harjoittaa verotuksen kiertämistä, niin sitä varten meillä on olemassa Verohallinto, joka voi tehdä verotarkastuksia ja yleensä tekeekin suurissa yrityksissä viiden vuoden välein, ja meillä on laaja veronkiertämissäännöstö, on verotusmenettelylain 28 §, joka on yleinen ve-ronkiertämissäännös, ja verotusmenettelylain 31 §, joka koskee siirtohinnoittelua — sitä voi soveltaa muun muassa silloin, jos katsotaan, että joku korkotaso, jota on käytetty, ei ole markkinaehtoinen. Minun käsitykseni mukaan Verohallinto Suomessa toimii erittäin mal-likelpoisesti ja varmasti karsii tällaiset väärät veronkiertämispyrkimykset.

18.37 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Tässä jaoston puheenjohtaja nyt liioitteli tä-män yleisen veronkiertopykälän soveltuvuutta. Jos veronkiertopykälä soveltuisi kaikkiin mahdollisiin aggressiivisen verosuunnittelun tilanteisiin, niin silloinhan muita pykälä ei edes tarvittaisi. Tässä on monelta osin vedottu siihen, että tämä veronkiertopykälä sinänsä ja samoin korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisut olisivat tässä ikään kuin toimineet niin, että aggressiivinen verosuunnittelu tasevapautusta hyödyntäen lopullisesti vaikeutuisi.

Pöytäkirja PTK 119/2018 vp

Mutta tuoreessa Defensor Legisin artikkelissa numerossa 4/2018 käytiin tapauksia läpi ja todettiin, että nämä olivat vain yksittäistapauksia ja aggressiivinen verosuunnittelu tasevapautusta hyödyntämällä on edelleen mahdollista tasevapautuksen vuoksi niin rahastorakenteissa kuin muissa omistusrakenteissa. Tämä on siis tarkoituksella jätetty voimaan niin, että jatkossakin kymmeniä miljoonia euroja verotuottoja Suomi menettää.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi arvonlisäverolain muuttamisesta ja arvonlisäverolain 35 ja 38 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 148/2018 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 20/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

18.39 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksen sisällöllisesti merkittävin asia on tulkkauspalveluiden arvonlisäverokohtelun tulkinnanvaraisuuden poistaminen.

Nykyisin vain kuurojen tulkkauspalvelut on vapautettu arvonlisäveroista nimenomaisen säännöksen perusteella. Kuulovammaisten lisäksi kuulo-näkö- ja puhevammaisilla henkilöillä on lain nojalla oikeus julkisin varoin rahoitettuihin tulkkauspalveluihin, mutta näiden tulkkauspalveluiden arvonlisäverokohtelu on osoittautunut verotuskäytännössä tulkinnanvaraiseksi. Nyt vammaisten tulkkauspalveluiden arvonlisäverokohtelua selkeytetään ja yhdenmukaistetaan muiden sosiaalihuollon palveluiden arvonlisäverottomuuden kanssa. Pääosin julkisin varoin rahoitettavat tai lain nojalla järjestettävät kuulo-, kuulo-näkö- ja puhevammaisten tulkkauspalvelut vapautetaan arvonlisäverosta osana arvonlisäverotonta sosiaalihuoltoa.

Arvoisa puhemies! Lisäksi arvonlisäverolain sääntelyä ajantasaistetaan 1.9.2018 voimaan tulleen varhaiskasvatuksen uudistuksen huomioon ottavaksi. Mietinnössä todetaan nimenomaisesti, että myös varhaiskasvatuksen harjoittajan alihankintana hankkimat tavarat ja palvelut olisivat edelleen arvonlisäverottomia, kun verottomuuden edellytykset täyttyvät.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveydenhuollon uudelleenjärjestämistä koskevan esityksen eduskuntakäsittely on vielä kesken, eikä sen lopullisesta sisällöstä tai voimaantuloajasta ole varmuutta. Tämän vuoksi valtiovarainvaliokunta esittää hylättäväksi sosiaali- ja terveydenhuollon uudistukseen liittyvää arvonlisäverolain ajantasaistamista koskevaa esitystä. Valiokunnan mietintö on yksimielinen.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 119/2018 vp

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 148/2018 vp sisältyvän 1. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen hallituksen esitykseen HE 148/2018 vp sisältyvän 2. lakiehdotuksen hylkäämisestä. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi opintotukilain muuttamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 171/2018 vp
Valiokunnan mietintö SiVM 11/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 171/2018 vp sisältyvien 1.-4. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 19/2018 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 15/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 19/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rajavartiolaiton ja ulkomaalaislain muuttamisesta sekä eräksi niihin liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 201/2017 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 16/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 201/2017 vp sisältyvien 1.-5. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tiettyjen yleisten asiakirjojen esittämistä koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen soveltamisesta sekä väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain 19 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 176/2018 vp
Valiokunnan mietintö LaVM 7/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 176/2018 vp sisältyvien 1.-2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 119/2018 vp

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi oikeushallinnon valtakunnallisesta tietojärjestelmästä annetun lain 1 ja 2 §:n sekä tuomioistuimen velvollisuudesta ilmoittaa eräistä ratkaisuksistaan annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 81/2018 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 8/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 81/2018 vp sisältyvien 1.-2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ympäristönsuojelulain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 116/2018 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 13/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 116/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

13. Hallituksen esitys elintarvikemarkkina-laiksi ja laiksi oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain 1 luvun 6 §:n ja 5 luvun 2 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 121/2018 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 121/2018 vp sisältyvien 1.-2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle maksettavien vakuutusmaksujen viivästyskoron väliaikaisesta alentamisesta annetun lain määräajan jatkamisesta

Hallituksen esitys HE 134/2018 vp

Valiokunnan mietintö StVM 12/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 134/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 119/2018 vp

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 161/2018 vp
Valiokunnan mietintö StVM 13/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 161/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle pääsystä korkeampaan koulutukseen Pohjoismaiden välillä tehdyn sopimuksen muuttamisesta tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi

Hallituksen esitys HE 151/2018 vp
Valiokunnan mietintö SiVM 10/2018 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esityksessä HE 151/2018 vp tarkoitetun sopimuksen. Asian käsittely päättyi.

17. Lakialoite laiksi työneuvostosta ja eräistä työsuojelun poikkeusluvista annetun lain muuttamisesta

Lakialoite LA 60/2018 vp Satu Taavitsainen sd ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 17. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

Keskustelu

18.46 Satu Taavitsainen sd (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jätin lakialoitteen, jolla lisättäisiin työelämän kiistojen sopimista. Ehdotan tässä lakialoitteessani työneuvoston roolin päivittämistä, koska työelämässä on tapahtunut niin valtavan paljon muutoksia. Työneuvoston toimivallan laajentaminen keventäisi tuomioistuimiin menevien juttujen paljoutta ja parantaisi kansalaisten oikeusturvaa. Epäselvyyksien vieminen työneuvostoon on helpompaa ja halvempaa kuin oikeudenkäynti tuomioistuimessa, ja ratkaisukin tulee nopeammin.

Työneuvosto on valtioneuvoston nimittämä työ- ja elinkeinoministeriön alainen riippumaton erityisviranomainen, joka antaa pyynnöstä lausuntoja muun muassa työaikalain, vuosilomalain, työturvallisuuslain ja nuorista työntekijöistä annetun lain soveltamisesta ja tulkinnasta. On ollut monia tilanteita, joihin työneuvosto on antanut oikeusohjeen ja asia on pystytty ratkaisemaan työpaikalla ilman raskasta ja vuosia kestävää oikeudenkäyntiä. Työneuvoston käyttäminen on osapuolille tuomioistuinta edullisempi vaihtoehto.

Pöytäkirja PTK 119/2018 vp

Nykyisen lain puute on, että yksittäisellä työntekijällä, työnantajalla, työntekijä- ja työnantajaliitolla ja yrittäjien yhdistyksellä ei ole oikeutta pyytää lausuntoa työneuvostolta. Nykyäikää ei ole se, että liittojen on pyydettävä keskusjärjestöään tai aluehallintovirastoa vaatimaan lausuntoa työneuvostolta. Yksittäisen työntekijän, työnantajan, liittojen ja yrittäjien yhdistysten voi näin ollen nykyisellä lailla olla hankalaa saada asiansa selvitettyksi. Nykyinen käytäntö on monimutkainen ja hidastaa asian etenemistä.

Tein siis tämän lakialoitteen työneuvoston muuttamisesta siten, että myös yksittäinen työnantaja, työntekijä, työntekijöiden ja työnantajien sekä yrittäjien järjestöt voivat pyytää työneuvoston lausuntoa. Lisäksi työneuvoston tehtäviä esitän laajennettavaksi siten, että työneuvosto valvoisi ja kehittäisi toimialaansa kuuluvaa työnlainsäädäntöä. Työneuvostolla olisi myös oikeus kuulla todistajia, vahvistaa sovintoja ja esittää vahingonkorvausta tai muuta hyvitystä.

Arvoisa puhemies! Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artiklan mukaan jokaisella on oikeus kohtuullisen ajan kuluessa oikeudenmukaiseen ja julkiseen oikeudenkäyntiin. EU suosittelee jäsenvaltioilleen matalan kynnyksen oikeussuojakeinoja, koska niiden avulla perinteisiä oikeussuojakeinoja voidaan täydentää edullisesti ja tehokkaasti. Komission suosituksessa kehoitetaan kaikkia jäsenvaltioita huolehtimaan siitä, että niillä on käytössään oikeudenmukaisia, tasapuolisia ja nopeita oikeussuojamenettelyitä ja että ne eivät ole niin kalliita, että se olisi esteenä menettelyyn osallistumiselle. Tämä lakialoitteeni olisi juuri näiden tavoitteiden mukainen.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

18. Lakialoite laiksi tuloverolain 88 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 81/2018 vp Olavi Ala-Nissilä kesk ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 18. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu

18.50 **Olavi Ala-Nissilä kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä on todellakin lakialoitteeni tuloverolain 88 §:n muuttamisesta, jonka myöskin edustaja Suutari on allekirjoittanut. Se koskee lakkoavustusten verovapautta niin sanottujen laittomien lakkojen osalta ja niin sanottujen poliittisten lakkojen osalta. Tässähän on nyt kysymys enempi periaatteesta, sillä lakkoavustuksen verovapaushan on 16 euroa päivässä eli ei kovin suuri summa.

Mehän tiedämme, että etujärjestöjen jäsenmaksu on vähennyskelpoinen verotuksessa, ja se on myöskin saajalleen verovapaa tulo eli etujärjestölle verovapaa tulo. No, en tähän ole puuttumassa, mutta kun näistä varoista sitten annetaan lakkoavustus ja kun se on verovapaa, niin siinä teoreettisesti on kolminkertainen verovapaus kyseessä.

Pöytäkirja PTK 119/2018 vp

Tässä ei puututa myöskään itse lakkoavustuksen verovapauteen, vaan tässä esitetään, että tämä verovapaus poistettaisiin, kun tuloverolaki on seuraavan kerran esillä, silloin jos lakko on laitton — laitonta toimintaahan yhteiskunnan ei pidä tukea — tai se on poliittinen eli se ei liity työehtoihin vaan esimerkiksi eduskunnan painostamiseen tai sellaisiin asioihin, jotka eivät ole työmarkkinoiden agendalla olevia asioita.

Arvoisa puhemies! Tämän tein silloin, kun meillä oli poliittinen lakko ja siinä lasten ruokahuolto vaarantui. Silloin minua vähän suututti, ja päätin, että tehdäänpä lakialoite tästä. Mutta minusta tässä on tärkeä periaatteellinenkin näkökulma, ja en usko, että etujärjestötkään vastustavat sitä, että tällainen verovapaus periaatteellisesti tarpeettomana ja virheelisenä poistettaisiin.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

19. Lakialoite laiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta

Lakialoite LA 82/2018 vp Satu Taavitsainen sd ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 19. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Keskustelu

18.53 **Satu Taavitsainen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tein tämän lakialoitteen, koska näin taataan ihmisten pääsy lääkärille. Tämä on myöskin rinnakkaislakialoite, sillä hallitus on avannut tämän terveydenhuoltolain, ja sen vuoksi avautui myöskin mahdollisuus tehdä tähän lain 51 §:ään muutos.

Tällä hetkellä ihmiset eivät saa terveyskeskukseen lääkäriaikaa riittävän nopeasti vaan usein vastaanottoaika myöhästyy liikaa ihmisten tarpeeseen nähden. Jos nyt tänään vaikka soittaa ja varaa aikaa terveyskeskukseen, niin saattaa hyvässä lykyssä saada lääkärin jo joulukuulle, mutta todennäköisesti vasta tammi- tai helmikuulle. Viimeisimpien tilastojen mukaan jonossa on henkilöitä, jotka ovat odottaneet terveyskeskuslääkäriajan saamista jopa yli 90 päivää. Nykyisessä terveydenhuoltolaissa ei ole säädetty perusterveydenhuoltoon aikarajaa, joten eipä se ole mikään ihme, ettei niitä lääkäriaikoja saa. Siksi tässä lakialoitteessani esitetään terveydenhuoltolain 51 §:ään lisättäväksi: ”Mikäli hoidon tarpeen arvioinnissa todetaan tarve perusterveydenhuollon lääkärin tutkimukselle, on potilaan päästävä lääkärin vastaanotolle viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä.”

Tahdon tällä lakimuutoksella ennaltaehkäistä sen, että kun ihmisten vaivat pitkittyvät, niin ne aina mutkistuvat. Esimerkiksi diabetespotilaiden ei pidä joutua odottamaan lääkäriaikaa jalkaongelmissaan. Jos diabetekseen liittyviä jalkojen haavaumia ei hoideta heti vaan viivyttelyllä aiheutetaan jalkojen tummuminen ja kuolio, on vaarana joutua jalka-amputaatioon. Ennaltaehkäisy ja varhainen apu auttavat aina paremmin kuin vitkuttelu.

Pöytäkirja PTK 119/2018 vp

No nythän meillä on täällä eduskunnassa myöskin tämä paljon puhuttu Sipilän hallituksen sote-uudistus, mutta se ei valitettavasti tuo tähän lääkäriinpääsyyn parannusta, koska terveydenhuoltolaki sisältölakina edelleenkin määrittelee perusterveydenhuoltoon pääsyn. Hallituksen sote-lakien yhteydessä ei ole esityksiä sisältölakeihin, koska hallitus omien sanojensa mukaan on tekemässä vain lain kuoria eikä puutu näihin sisältölakeihin, ja ihmettelen kovasti sitä, miten hallitus ei siis ole ymmärtänyt asian ydintä.

Nykytilanne voidaan siis korjata terveydenhuoltolakia muuttamalla ja velvoittamalla kunnat ja kuntayhtymät järjestämään asia kuntoon. Tämä tarkoittaa tietenkin sitä, että lääkäreiden virkoja on lisättävä vähintäänkin tuhannella, ja sen maksamiseksi valtion pitää antaa enemmän valtionosuuksia kunnille, ja tämä sisältyy SDP:n vaihtoehtobudjettiin. Halvemmaksi tämä lakimuutos ja tällä tavalla lääkäriinpääsyn parantaminen kuitenkin tulee kuin hallituksen esittämä miljardeja maksava sote-uudistus, johon jo nyt tälläkin hetkellä on palanut satoja miljoonia euroja, mutta vielääkään ei ole saatu aikaan kuin vain järkevät pinot papereita, ei ole varsinaisesti autettu ihmisiä hädässä ja helpotettu heidän lääkäriinpääsyään.

18.57 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä edustaja Taavitsaisen tekemä lakialoite on sinänsä erittäin hyvä, mutta hänen äsken antamansa todistus hallituksen sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksesta oli hieman kapea-alainen, jos kauniisti sanotaan.

Sitä uudistustahan lähdettiin tekemään juuri sen takia, kun meillä on kymmeniä vuosia menty tavalla, joka on ollut entisaikoina todella hyvä, mutta nyt maailma on kehittynyt aivan valtavasti, tietotekniikka tekee tuloaan erittäin voimallisesti ja älyteknologia tulee hurjaa vauhtia markkinoille. Palvelut kehittyvät, lääkkeet kehittyvät, hoitomuodot kehittyvät. Kaikki on muuttunut viimeisen 20 vuoden aikana, jolloin näitä edustaja Taavitsaisen mainitsemia hoitoja oli saatavilla paljon paremmin. Maailma on muuttunut, väestörakenne on muuttunut, kaikki on muuttunut, joten kyllä me tarvitsemme uudistuksia ehdottomasti. Se, mikä silloin aikanaan edustaja Taavitsaisen esityksen mukaan oli hyvin, on muuttunut niin rajusti, että sillä kaavalla emme pääse enää eteenpäin, se on selvä asia. Juha Sipilän hallituksen ideahan oli juuri se, että meidän on uudistettava näitä yhteiskunnan rakenteita. Se koskee työelämää, se koskee terveydenhuoltoa, se koskee kaikkea tässä yhteiskunnassa. Me emme voi enää pärjätä sillä, mikä oli voimissaan 30 vuotta sitten.

Arvoisa puhemies! Lopuksi tähän asiaan sen verran, että se suurin pelko, mikä meillä suomalaisilla tuntuu olevan, on tulevaisuuden pelko, emme uskalla reagoida siihen, mikä edessämme on. Ainoa keino pärjätä tulevilla markkinoilla maailmassa ja myös terveydenhuoltopuolella on se, että rohkenemme uudistaa systeemejä. Otetaan nyt yksi esimerkki: esimerkiksi nykyiset tietojenkäsittelykeinot ovat tulleet jäädäkseen aivan varmasti myös terveydenhuoltoalalle — siellä on aivan valtavan hienoja uusia tekniikoita — ja jo pelkästään niiden käyttöönotto vaatii radikaaleja muutoksia suomalaiseen lainsäädäntöön. Ja tätä vartenhan sote-uudistusta ollaan tekemässä. Sama koskee tulevilla vaalikaudella sosiaaliturvauudistusta. Jos emme me siinäkään asiassa uskalla päästä tälle vuosituhannelle, niin meidän käypi huonosti. Kustannukset tulevat joka tapauksessa nousemaan, koska suomalaisten ikärakenne on mennyt sillä keinoin vinoon, että meillä paljon vanhuksia mutta lapsia syntyy tähän maahan tänä vuonna noin 50 000 kappaletta — vain 50 000 lasta, uutta suomalaista, syntyy tänä vuonna Suomeen. Tämän takia meidän on ymmärrettävä tässä asiassa, että on uudistuttava ja luotava uutta mahdollisuutta myös terveydenhuoltopuolelle

Pöytäkirja PTK 119/2018 vp

ja kaikkialle yhteiskunnan alueelle, sillä se, mikä aikanaan oli hyvin, ei tänä päivänä välttämättä sitä ole.

19.00 Satu Taavitsainen sd: Arvoisa puhemies! Hyvä edustaja Hoskonen, kiitän puheen-
vuorosta mutta haluan kuitenkin muistuttaa, että vaikka on maailma myllerryksessä ja
kaikki on kehittynyt, niin ei se ole kuitenkaan mihinkään poistunut, että ihminen tarvitsisi
lääkärin tapaamisen ja lääkäriin ajan saadakseen vaivoihinsa apua.

Monet asiantuntijat ovat verranneet Suomen yleislääkärien määrää muihin EU-maihin,
kuten esimerkiksi Tanskaan ja Englantiin, ja he ovat sanoneet, että Tanskassa ei ole mitään
vaikeuksia päästä yleislääkärille elikkä terveyskeskuslääkärille. Siellä yhdellä yleislääkä-
rillä on vastuullaan noin 1 100 potilasta. Suomessa esimerkiksi isoissa kaupungeissa, vaika-
kapa Turussa, Tampereella ja Helsingissä, joissa lääkäreitten virat on parhaiten saatu täy-
tettyä, mitoitus saattaa olla yksi lääkäri 3 000:ta asukasta kohti. Elikkä tästä voi edustaja
Hoskonenkin helposti laskea sen, että kyse on siis siitä, että meillä ei ole riittävästi lääkä-
rinvirkoja. Niitä pitää lisätä, aivan kuten SDP on vaihtoehtobudjetissaan esittänyt, mutta
sen lisäksi meidän pitää laittaa lakiin aikamääre, että vähintään seitsemässä arkipäivässä on
saatava lääkäriin aika. Tämähän sitten pakottaa kunnat ja kuntayhtymät lainmukaisesti toi-
mimaan.

Vielä, arvoisa puhemies: tämä yleislääkäripula Suomessa kurittaa kaikista pahiten har-
vaan asuttua maaseutua, ja toivoisi, että keskustakin olisi nimenomaan tätä asiaa huomioi-
massa. Sote-uudistus ei tähän parannusta tuo.

19.02 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Meillä on edustaja Taavitsaisen
kanssa hieman näkemyseroa tässä asiassa. Tunnen tuota Tanskan mallia, Tanskassa olevaa
terveydenhuoltomallia, jollakin lailla, perhepiirissä olevien siellä asuvien ihmisten kautta.
Todellakin Tanskassa järjestelmä toimii nimenomaan sen tautta — ja siihen samaan Suo-
mikin pyrkii — että siellä ovat yksityinen sektori ja julkinen sektori hyvässä yhteistyössä.
Jos henkilö sairastuu vaikka siihen edustaja Taavitsaisen mainitsemaan — on jalka kipeä
— ja jos hän ei sinne terveyskeskukseen, sinne mikä on se yhteiskunnan ylläpitämä tervey-
denhuoltojärjestelmä, pääse, kun siellä on pitkä jono, ja hän huomaakin, että kadun toisella
puolella on yksityinen lääkäriasema, niin se maksaa molempiin menen aivan saman ver-
ran, menipä hän sinne terveyskeskukseen tai yksityiselle lääkärille — sinne, minne parhai-
ten sopii, hän pääsee heti lääkäriin. Siihenhän täällä Suomessakin pyritään.

Kuten, edustaja Taavitsainen, ammattilaisena hyvin tiedätte, Suomessa tällä hetkellä ter-
veydenhuollossa esimerkiksi lääkäriissäkäyntien osalta on niin, että jo yli miljoona ihmistä
käy suoraan yksityisellä lääkärillä, eivät siis mene ollenkaan terveyskeskukseen. Työter-
veyshuollosta pitkälti yli puolet huolehditaan yksityisten yritysten kautta, eli yritykset os-
tavat työterveyspalvelut yksityisiltä yrityksiltä. Siellä on myös kaupunkitoimijoita — tie-
dän, että moni kaupunki on ulkoistanut työterveyshuollon yksityiselle lääkärifirmalle.
Elikkä tämäkään ei ole mitään outoa tässä maassa, niin että ei kannata nyt palata sinne 30—
40-luvulle, jolloin kunnanlääkäri hoiti valtavan määrän potilaita. Kyllä meidän on integroi-
tava tämä yksityinen ja julkinen puoli sillä keinoin toimimaan, että se ihminen sinne pää-
see. Aivan oikein, kuten edustaja Taavitsainen mainitsi, on tärkeää, että se ihminen saa sen
lääkärihoidon heti, kun se jalka on kipeä tai flunssa iskenyt, heti, se on aivan välttämätön-
tä. Sillä estetään se, että kyseisen potilaan tila pahenisi, ja hän saa asianmukaisen hoidon
heti ja pääsee jatkamaan tervettä elämää eteenpäin.

Pöytäkirja PTK 119/2018 vp

Meillä suomalaisilla — kiitos meidän hyvien terveyspalvelujemme ja hyvän sosiaalijärjestelmämme — on erittäin korkea keski-ikä, ja tuntuu, että se nousee koko ajan. Ja jos oikein muistan, niin luin jostakin esitteestä tai tiedotteesta, että nykyisin syntyvistä tyttölapsista puolet näkee 100-vuotissyntymäpäivänsä. Siinä on terveydenhuoltojärjestelmällä tulevaisuudessa haastetta, että kaikki nämä henkilöt, kun näin pitkään elävät, saavat oman elämänsä aikana hyvät palvelut ja mahdollisimman nopeasti, ettei se tauti pääse pahenemaan.

19.04 Satu Taavitsainen sd: Arvoisa puhemies! Tässä tietenkä on kaksi erilaista näkökantaa, miten kannattaa asioissa edetä. Itse ajattelen hyvin ratkaisukeskeisesti ja myöskin käytännönläheisesti sitä, miten nopeasti pystymme etenemään ja saamaan ihmisten arkeen parannusta, ja ihan hyvä lähestymistapa on myös se, että nykyisiä lakeja korjataan ja niihin tehdään niitä parannuksia. Jotenkin myöskin voisin kuvitella, että jos hallitus olisi tehnyt tällaisen muutoksen terveydenhuoltolain 51 §:ään vaikka jo vuonna 2015, kun aloititte, niin ihmiset olisivat päässeet lääkärille jo paljon aikaisemmin — olisitte vielä lisänneet 100 miljoonaa euroa vuodessa kuntien valtionosuuksiin, jotta kunnat ja kuntayhtymät olisivat voineet palkata lisää lääkäreitä. Eli kyllä on ihan varteenotettava vaihtoehto myös se, että nykyisiä lakeja korjataan.

Jotenkin tuntuu, että hallitus on myöskin ottanut vähän liian suuren palan haukattavaksi, kun on yhtä aikaa kaikki lait ja uudistukset: on maakuntauudistus, sote-uudistus, sinne sisältyy maatalouslomittajat, ympäristö, terveydenhuolto ja pelastuslaitos ynnä muut. Eli se on vähän sama asia kuin jos te, edustaja Hoskonen, ostaisitte tontin ja alkaisitte sinne rakentamaan yhtä aikaa perustukset auki omakotitalolle, autotallille, puuliiterille, varastolle, leikkimökillä, koirankopille ja ulkokuuussille. Kun te näitten perustuksien kanssa yhtä aikaa touhuaisitte siellä, niin sehän leviäisi käsiin. Eihän siitä kukaan selviytyisi, vaan ensin pitäisi tehdä se autotalli, jonne laitetaan ne kaikki työvälineet suojaan ja jossa saadaan sitten tehtyä niitä hommia, ja sitten kun autotalli on valmis, niin ruvetaan tekemään sitä itse omakotitaloa. Ajattelen näin, että esimerkiksi se autotalli olisi voinut olla tämä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksulaki. Oltaisiin alennettu maksuja ja saatu ihmiset sinne suojaan sillä välillä, kun oltaisiin sitten keskitytty siihen omakotitaloon, jossa olisivat olleet nämä sisältölait, joita olisi parannettu sen osalta, että esimerkiksi terveydenhuoltolain 51 §:ssä olisi korjattu se aikamäärä, milloin pitää päästä terveyskeskuslääkärin vastaanotolle.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

20. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 23.11.2018 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 19.08.

Pöytäkirja PTK 119/2018 vp

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen